

++

Ritgerð til BA-prófs
í íslensku sem öðru máli

Aflausn í pólskri þýðingu

Þýðing á hluta bókarinnar *Aflausn* eftir Yrsu Sigurðardóttur

Karolina Maria Wojtuszkiewicz

Leiðbeinandi Þóra Björk Hjartardóttir
Júní 2020

HÁSKÓLI ÍSLANDS
HUGVÍSINDASVIÐ

Háskóli Íslands
Hugvísindasvið
Íslenska sem annað mál

Aflausn í pólskri þýðingu

Þýðing á hluta bókarinnar Aflausn eftir Yrsu Sigurðardóttur

Ritgerð til B.A.-prófs

Karolina Maria Wojtuszkiewicz

Kt.: 220793-2739

Leiðbeinandi: Þóra Björk Hjartardóttir

Júní 2020

Ágrip

Þessi ritgerð er lokaverkefni til BA-prófs í íslensku sem öðru máli við Hugvísindadeild Háskóla Íslands. Ritgerðin skiptist í tvo hluta. Fyrri hluti skiptist í þrjá kafla. Fyrsti kaflinn fjallar um höfundinn Yrsu Sigurðardóttur og bók hennar *Aflausn*. Í öðrum kafla verður greint frá þýðingum almennt og þýðingaraðferðum. Í þriðja kafla er fjallað um helstu vandamálin sem upp komu í þýðingarferlinu og hvernig þau voru leyst. Seinni hlutinn er pólsk þýðing á hluta bókarinnar sjálfrar.

Efnisyfirlit

Inngangur	3
1 Höfundurinn og verkið	4
1.1 Yrsa Sigurðardóttir	4
1.2 <i>Aflausn</i>	5
2 Um þýðingar og þýðingaraðferðir	7
2.1 Hvað er þýðing?	7
2.2 Hugtök um þýðingar og þýðingaraðferðir	8
2.2.1 Friedrich Schleiermacher	8
2.2.2 Roman Jakobson	9
2.2.3 Eugene Nida	9
2.2.4 Katharina Reiss og Skopos	10
3 Þýðingarferlið og vandamál í þýðingunni	11
3.1 Málfræðileg vandamál	11
3.1.1 Orðaröð	11
3.1.2 Lengd málsgreina	12
3.1.3 Viðtengingarháttur	13
3.1.4 Ábendingarfornöfn og ákveðinn greinir	14
3.1.5 Persónufornöfn	15
3.1.6 Samsett orð	16
3.1.7 Mannanöfn og staðarnöfn	17
3.2 Menningarleg vandamál	18
3.2.1 Orðatiltæki	18
3.2.2 Ensk tökuorð	19
3.2.3 Sérstök vandamál	19
Lokaorð	21
Heimildaskrá	22
Þólsk þýðing á hluta bókarinnar <i>Aflausn</i> eftir Yrsa Sigurðardóttur	24

Inngangur

George Steiner, gagnrýnandi, rithöfundur og þýðandi, sagði: „Every language is a world. Without translation, we would inhabit parishes bordering on silence.“¹ Það sé hann á við er að þýðingar gegna mikilvægu hlutverki í menningu þjóða og daglegu lífi okkar. Þær gera okkur kleift kynnast menningarheimum og hefðum fólks í öðrum löndum. Ein leið til að nálgast þessar upplýsingar er bókmenntalestur.

Íslenskar bókmenntir eru oft þýddar yfir á mörg tungumál eins og til dæmis á ensku, Norðurlandamál, þýsku, frönsku eða pólsku. Samtals hafa 100 bækur verið þýddar úr íslensku yfir á pólsku.² Markmið þessarar ritgerðar er að færa pólskum lesendum nær íslenskum bókmenntum.

Viðfangsefni þessarar ritgerð er þýðing úr íslensku yfir á pólsku á hluta bókarinnar *Aflausn* eftir Yrsu Sigurðardóttur. Ritgerðin skiptist í þrjá kafla og lýkur á sjálfri þýðingunni. Í fyrsta kafla er fjallað um höfundinn og verkið. Yrsa Sigurðardóttir er þekktur íslenskur rithöfundur sem hefur hlotið ýmis verðlaun og viðurkenningar fyrir verk sín. Skáldsögur Yrsu hafa verið þýddar yfir á mörg tungumál. *Aflausn* er glæpasaga sem var gefin út árið 2016. Meginþema bókarinnar er eineltisvandamál í skólum. Bókin er hluti af seríu og sú þriðja í röðinni. Annar kafla fjallar um þýðingafræði, hvað þýðing er og nokkra fræðimenn og kenningar þeirra um þýðingar. Þar verður í stuttu máli sagt frá Roman Jacobson, Friedrich Schleiermacher og Eugene Nida, sem útbreiddi hugtak jafngildi. Einnig verður sagt frá Katharinu Reiss og Skoposkenningunni. Þriðji kafla lýsir þeim vandamálum sem upp komu við þýðingu verksins og hvernig leyst var úr þeim. Í lok ritgerðinnar má finna pólska þýðingu á þremur köflum bókarinnar.

¹ Jaggi 2001

² Icelandic Literature Center 2019

1 Höfundurinn og verkið

1.1 Yrsa Sigurðardóttir

Yrsa Sigurðardóttir fæddist í Reykjavík þann 24. ágúst árið 1963. Fyrir utan störf sín sem rithöfundur starfar hún sem byggingarverkfræðingur. Hún er gift og á tvö börn.³

Árið 1998 skrifaði hún sína fyrstu bók *Par lágu Danir í því* (1998) og var hún ætluð börnum. Hún hlaut viðurkenningu Barnabókaráðs árið 2000, viðurkenningu Íslandsdeildar IBBY fyrir *Við viljum jólin í júlí* (1999) og Íslensku barnabókaverðlaun árið 2003 fyrir *Biobörn* sem var skrifuð sama ár. Fyrsta skáldsaga hennar fyrir fullorðna var *Priðja táknið* sem kom út árið 2005. Árið 2006 kom út sagan *Sér grefur gröf* sem var fyrsta sagan í röð sagna um lögfræðinginn Þóru. *Ég man þig* (2010) var fyrsta skáldsaga Yrsu þar sem Þóra er ekki aðalpersónan. Yrsa fékk titilinn „glæpadrottning Íslands“ eftir að skáldsagan *Priðja táknið* kom út árið 2005.⁴ Hún hlaut íslensku glæpasagnaverðlaunin (Blóðdropann) fyrir *Ég man þig* (2011) og *DNA* (2015).⁵ Bækurnar hennar hafa verið þýddar yfir á fjölmörg tungumál.⁶

Vera Knútsdóttir segir Yrsu vera er höfund sem fjallar um nútímaleg vandamál sem samfélagið glímir við:⁷

Yrsa er gríðarlega fær glæpasagnahöfundur og skrifar flottar sögur sem hafa yfir sér samtímalegt yfirbragð. Hún veigrar sér ekki við að takast á við samfélagið eins og það blasir við okkur en um leið að kafa undir yfirborðið. Hún hefur næma tilfinningu fyrir sögupersónum sínum og skrifar um hugarheim þeirra af sannfæringu og öryggi, svo lesendur fá að skyggast inn í kollinn á einstaklingum úr ólíkum kimum samfélagsins.

Yrsa sýnir lesendum sínum ekki aðeins íslensk samfélagsvandamál, heldur einnig íslenskan menningarheim. Sem dæmi má nefna að í *Priðja táknið* blandast íslensk fornsaga og galdrafár saman við nútímann. Jafnframt inniheldur *Sér grefur gröf* draugasögur ásamt morðmáli. Þó ber að nefna að bókin *Auðnin* (2008) sé þessu undanskilin en hún á sér stað á Grænlandi.⁸

³ Bókmenntaborgin 2000b

⁴ Miðstöð íslenskra bókmennta 2013

⁵ Bókmenntaborgin 2000a

⁶ Miðstöð íslenskra bókmennta 2013

⁷ Vera Knútsdóttir 2016

⁸ Miðstöð íslenskra bókmennta 2013

Í öllum bókum Yrsu er einkalíf aðalpersónunnar kynnt fyrir lesandanum og spilar það stórt hlutverk í sögunni án þess að yfirtaka allan þráðinn. Það sem einkennir bækur Yrsu er kaldhæðni, spenna og dularfullt andrúmsloft.⁹

1.2 *Aflausn*

Bókin *Aflausn* var gefin út árið 2016 og er þriðja saga seríunnar um Huldar lögreglumann og félagsráðgjafann Freyju. Fyrri bækurnar seríunnar eru *DNA* (2014) og *Sogið* (2015). Árið 2017 var *Aflausn* tilnefnd til íslensku glæpasagnaverðlaunanna Blóðdropinn.¹⁰ Hún fjallar um ofbeldi í samböndum unglinga. *Aflausn* vekur athygli á eineltismálum í íslenskum skólum og er í takt við nútíman þar sem eineltið á sér stað á netinu og á samfélagsmiðlum.¹¹

Bókin hefst á því að unglingsstúlka Stella er myrt í kjallara tóms kvikmyndahúss. Myndband frá atvikinu er sent til vina stúlkunnar í gegnum samfélagsmiðlaforritið *Snapchat*. Morðinginn tekur lík hennar með sér. Lögreglan framkvæmir rannsókn á málinu en engar vísbendingar benda til ástæðu drápsins. Huldar og Freyja vinna saman til að leysa þetta mál. Samtal Freyju við stúlku að nafni Aðalheiður leiðir í ljós að málið geti verið tengt einelti í skólanum. Sími Stellu var fundinn í póstkassa hjúkrunarfræðingsins Ástu sem staðhæfir að hún viti ekkert um málið. Lík ungs stráks finnst einnig á meðan rannsókninni stendur. Fórnarlömbin virðast ekki eiga neitt sameiginlegt sem veldur því að rannsóknin verður nú enn flóknari og alvarlegri.

Skáldsagan er þriðju persónu frásögn. Höfundurinn notar að mestu leyti hversdagslegt og nútímalegt mál. Í textanum má finna íslensk orðasambönd sem krefjast ekki sérstakrar þekkingar af lesandanum. Málsgreinar eru oft langar og tengja saman tvær eða fleiri aðalsetningar og aukasetningar. Samtöl á milli sögupersónanna eru frekar óformleg þar sem þau innihalda slangurorð, ýmis brottföll og samlögun. Allt þetta gerir textann lipran og þægilegan aflestrar.

Bókin fékk góða dóma. Brynhildur Björnsdóttir sagði bókina vera:¹² „einkar góð glæpasaga þar sem efnistöð, plott og persónusköpun koma saman í sögu sem heldur lesandanum fram á rauðanótt“. Auk þess segir hún bókina eiga heima með allra bestu spennusögnum. Steinþór Guðbjartsson skrifar í Morgunblaðinu:¹³ „Frásögnin er vel

⁹ Miðstöð íslenskra bókmennta 2013

¹⁰ Bókmenntaborgin 2000a

¹¹ Vera Knútsdóttir 2016

¹² Brynhildur Björnsdóttir 2016

¹³ Steinþór Guðbjartsson 2016

uppbyggð, fléttan góð og þræðirnir falla saman í lokin. (...) Þetta er því ekki aðeins spennusaga heldur tilvalið kennsluefni í baráttunni gegn einelti, þótt höfundur hafi sennilega ekki haft það í huga.“ Þessi ummæli benda á að *Aflausn* er ekki bara góð glæpasaga, heldur einnig gott fræðsluefni um eineltismál.

2 Um þýðingar og þýðingaraðferðir

Byrjun vestrænnar þýðingasögu má rekja til grísku. Snemma á þriðju öld fyrir Krist var Gamla testamentið þýtt yfir á grísku af lærdómsmönnum í Alexandríu.¹⁴ Þó langt sé um liðið síðan fyrsta þýðing var gerð gegna þýðingar stóru hlutverki í nútímasamfélagi. Þýðendur vinna til dæmis við þýðingar á bókmenntum, sjónvarpsþáttum, fréttum og kennslubókum. Þýðingar hjálpa til við að kynnast mismunandi menningarheimum og tengja fólk saman þó það tali ólík tungumál.

Í þessum kafla verður fjallað almennt um þýðingar (2.1) og ýmis hugtök tengd þýðingum og þýðingaraðferðir (2.2). Einnig verður sagt frá kenningum Friedrich Schleiermacher (2.2.1), Roman Jakobson (2.2.2) og Eugene Nida (2.2.3) um þýðingar. Að lokum verður fjallað um Katharinu Reiss og Skoposkenninguna (2.2.4).

2.1 Hvað er þýðing?

Á íslensku merkir orðið *þýðing* að ‘skýra’, ‘merkja’ eða ‘útlista’. Í mörgum tungumálum stendur samsetta orðið *yfirfærsla* eða *yfir-færa* fyrir orðið *þýðing*. Til dæmis er notað orðið *oversætte* í dönsku og á þýsku orðið *übersetzen*. Enska orðið *translate* kemur úr latínu hefur sömu merkingu. Samkvæmt orðsifjabók Ásgeirs Blöndals Magnússonar stendur orðið upprunalega fyrir að *gera þjóðinni skiljanlegt*.¹⁵

Í bókinni sinni *A Linguistic Theory of Translation*, sem kom út árið 1965, skýrir J.C. Catfords þýðingar sem textaskipti – höfundur skrifar texta á sínu máli og þýðandi flytur þennan texta yfir á sitt mál. Markmál (e. *target language*) kemur þá í stað frummáls (e. *source language*). Þessi skilningur þýðingu er notaður enn í dag.¹⁶

Ástráður Eysteinnsson skrifar í *Tvímæli*: „Þýðing fellur allajafna í sér að einhver höfundur hefur samið texta (...) á máli sínu (...) og einhver þýðandi flutt þennan texta yfir á sitt mál (...).“¹⁷ Skilgreining Ástráðs á þýðingum er sú sama og skilgreining Catfords, sem fjallar þar að auki um *textaskiptingu* (e. *replacement*) í þýðingarferlinu. Þetta hugtak felur í sér að í þýðingarferli er frumtexta skipt yfir á jafngildan texta á markmáli.

Þýski málfræðingurinn Juliane House fjallar einnig um þýðingarferli. Í bók sinni *Translation: The Basics* segir hún að þýðingarferli skiptist í tvö stig. Fyrst stigið er

¹⁴ Ástráður Eysteinnsson 1996:35

¹⁵ Ástráður Eysteinnsson 1996:25

¹⁶ Ástráður Eysteinnsson 1996:26

¹⁷ Ástráður Eysteinnsson 1996:26

skilningur á frumtexta og annað stigið er yfirfærsla þessa skilnings yfir á annað tungumál. Þýðing er þá ekki endurflutningur á frumtextanum, heldur endursköpun á skilningi þýðanda.¹⁸

Í tengslum við þýðingar eru flestir sérfræðingar sammála um að þýðingartexti verður að vera *jafngildur* (e. *equivalent*) frumtextanum.¹⁹ Um þetta hugtak verður rætt nánar í kafla 2.2.3.

2.2 Hugtök um þýðingar og þýðingaaðferðir

2.2.1 Friedrich Schleiermacher

Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher (1768–1834) var þýskur guðfræðingur, heimspekingur og þýðandi. Árið 1813 flutti hann fyrirlestur *Um hinar mismunandi þýðingaaðferðir* þar sem hann kynnti kenningar sínar um þýðingar.²⁰

Í fyrirlestri sínu greindi hann á milli tveggja tegunda þýðinga: *túlkun* (þ. *Dolmetschen*) og *eiginleg þýðing* (þ. *Eigentliche Übersetzung*). Túlkun getur verið munnleg eða skrifleg og er notuð í viðskiptalífínu. Hins vegar er eiginleg þýðing skrifleg og tengist listum og vísindum.²¹

Fræðimaðurinn fjallaði þar líka um *umorðun* (e. *paraphrase*) og *eftirlíkingu* (e. *imitation*). Að hans mati teljast þessi hugtök ekki til þýðinga þar sem þau hjálpa lesendum ekki að skilja þýddan texta. Hann segir að sá sem reynir að umorða texta noti einingar tungumála eins og stærðfræðitákn - hann bætir við orð eða fækkar þeim. Eftirlíking er hins vegar ekki lengur sama verk. Með þessari aðferð breytir þýðandi verki of mikið.²²

Schleiermacher segir að þýðandi geti valið á milli tveggja tegunda af eiginlegri þýðingu: Að færa lesandann til höfundarins eða að færa höfundinn til lesandans. Í því fyrrnefnda reynir þýðandi að bæta skilning lesandans á frummáli og hjálpa lesandanum að skilja frummálið á sama hátt og hann gerir sjálfur. Í því síðarnefnda er höfundur færður til lesandans með því að láta þýðingartextann hljóma eins og hann hafi verið skrifaður á markmáli. Þessar tvær leiðir eru mismunandi og ekki er hægt að blanda þeim saman að mati Schleiermachers.²³

¹⁸ House 2018:10

¹⁹ Ástráður Eysteinnsson 1996:26

²⁰ Stanford Encyclopedia of Philosophy 2017

²¹ Ástráður Eysteinnsson 1996:76

²² Ástráður Eysteinnsson 1996:76-77

²³ Ástráður Eysteinnsson 1996:77

2.2.2 Roman Jakobson

Roman Osipovítsji Jakobson (1896-1982) var rússneskur fræðimaður sem gerði rannsókn á sviði málvísinda, bókmennta, táknafræði og félagsgreina.²⁴ Eins og Friedrich Schleiermacher fjallaði hann um umorðun og eiginlega þýðingu. Aftur á móti telur Jakobson þessi hugtök eiga við um þýðingar, ólíkt kenningum þýska fræðimannsins. Í ritgerð sinni *Um málvísindalegar hliðar þýðinga* skilgreinir hann þýðingar og skiptir í þrjá flokka:²⁵

- a. Þýðing innan tungumálsins - umorðun (e. *intralingual translation*) – ákveðin boð eru flutt með öðrum orðum á sama tungumáli, t.d. fræðitexti er endurskrifaður svo að fólk án sérþekkingu skilji hann.
- b. Þýðing milli tungumála - eiginleg þýðing (e. *interlingual translation*) – ákveðin boð eru flutt yfir á annað tungumál, t.d. úr ensku yfir á íslensku.
- c. Þýðing milli táknerfa – umhverfing (e. *intersemiotic translation*) – ákveðin boð eru endurflutt með öðrum tákniðli, t.d. táknið „að rétta upp þumalfingur“ stendur fyrir *allt í lagi*.

2.2.3 Eugene Nida

Eugene Albert Nida (1914-2011) var bandarískur Biblíu-þýðingafraeðingur. Hann taldi að engin tvö tungumál væru eins og þess vegna geta frumtexti or markttexti ekki verið eins. Í verki sínu *Toward a Science of Translating* (1964) fjallar hann um hugtakið *jafngildi* (e. *equivalence*). Þá reynir þýðandi að senda frá sér boð á markmáli sem samsvarar ákveðnu boði á frummáli. Boð á markmáli á að sinna sama hlutverki og það gerir á frummálinu.²⁶

Nida skiptir jafngildi í tvennt: *formlegt jafngildi* (e. *formal equivalence*) og *áhrifajafngildi* (e. *dynamic equivalence*). Fyrst þeirra leggur áherslu á boðin sjálf, form þeirra og inntaki. Markttexti á að samsvara frumtextanum eins nákvæmlega og hægt er. Textinn krefjast nánari skýringa svo að lesandi skilji hann. Andstæða þessarar aðferðar er áhrifajafngildi, þar sem framsetningin er eðlileg og áhersla er lögð á að skapa boð sem er

²⁴ Bergljót Kristjánsdóttir 2011

²⁵ Ástráður Eysteinnsson 1996:27-28

²⁶ Ástráður Eysteinnsson 1996:89-90

skiljanlegt fyrir lesanda í hans menningarheimi. Reynt er að hafa sömu áhrif á lesanda og gert er á frummálinu.²⁷

2.2.4 Katharina Reiss og Skopos

Skoposkenning (þ. *Skopostheorie*) er þýðingafræðikenning sem var kynnt árið 1984 af fræðimönnunum Katharinu Reiss og Hans Wermeer. Samkvæmt kenningunni er megin áhersla í þýðingarferlinu lögð á tilgang verksins (g. *skopos*). Þýðingarferlið leiðir til sköpunar nýs texta. Þýðandi er sérfræðingur sem á að skilgreina textann og tilgang hans. Hann ákveður sjálfur hvernig eigi að þýða textan og hvaða tilgangi markttextann eigi að sinna. Hann á einnig að hugsa um áhrif þýðingarinnar á lesendur í markmálinu. Eins og í áhrifafangildi Nida er áhersla lögð á þau áhrif haft er á lesanda textans.²⁸

Aðgreining texta Katharinu Reiss er ólík hugmyndum annara fræðimanna sem hér hafa verið ræddir. Hún skilgreinir þrjá tegundir texta út frá samskiptahlutverki þeirra: upplýsandi texti, tjáningartexti og virkjandi texti. Dæmi um upplýsandi texta er vísindagrein eða blaðagrein þar sem áhersla er lögð á miðlun upplýsinga. Aftur á móti er listrænt form verksins meginatriði tjáningatexta. Dæmi um slíkan texta er ljóð. Virkjandi texti er saminn til þess að hafa áhrif á lesendur. Það getur til dæmis verið ræða eða auglýsing. Þessum tegundum texta má blanda saman samkvæmt Reiss. Blaðagrein sem kynnir almenningsálit á ríkisstjórninni getur verið dæmi um blöndun af upplýsandi og virkjandi texta.²⁹

²⁷ Ástráður Eysteinnsson 1996:89-92

²⁸ Venuti 2000:221-223

²⁹ Venuti 2000:164

3 Þýðingarferlið og vandamál í þýðingunni

Allir þýðendur glíma við svipaða erfiðleika í þýðingavinnunni. Hvort sem um er að ræða málfræðilegt eða menningarlegt vandamál verður þýðandi að finna bestu lausn við vandamálinu. Við þýðingu á textabrotinu úr bókinni *Aflausn* var reynt fyrst og fremst að viðhalda merkingu frumtextans og nota orð og orðatiltæki sem hafa sömu áhrif á lesandann á pólsku. Áhersla var lögð á innihald íslenska textans fremur en á form hans. Það hugtak sem var notast við í þýðingarferlinu var áhrifajafngildi (sjá kafla 2.2.3).

Í þessum kafla verður fjallað um sjálfa þýðinguna og þau vandamál sem upp komu við verkið. Fyrst verður rætt um málfræðileg vandamál (3.2) og síðan um menningarleg vandamál (3.3).

3.1 Málfræðileg vandamál

3.1.1 Orðaröð

Grunnorðaröð fullyrðingasetninga í íslensku er frumlag, sögn og svo andlag eða sagnfylling.³⁰ Pólska hefur einnig FSA (frumlag-sögn-andlag) orðaröð í setningum.³¹ Í spurningarsetningum er orðaröð beggja tungumálanna hins vegar frábrugðin orðaraðar í fullyrðingasetninga.

Í dæminu fyrir neðan (1) á íslensku (a.) kemur sögnin fyrst, síðan frumlagið og svo andlagið. Í pólsku (b.) kemur frumlagið fyrst (*wy*), svo andlagið (*to*) og síðan sögnin (*robicie*). Þriðja lína dæmisins (c.) sýnir orðréttu þýðingu pólskrar setningar.

(1)

a. Gerið þið það líka? (bls. 31)

b. Wy też to robicie?

c. Þið líka það gerið?

Í hinu dæminu (2) er orðaröð beggja tungumála einnig með ólíkum hætti. Frumlagið kemur á eftir sögninni í íslensku og á undan henni í pólsku. Röðin er sú sama í hvoru málinu fyrir sig, hvort sem um er að ræða já/nei spurningu (1) eða hv-spurningu (2).

³⁰ Ásta Svavarsdóttir og Margrét Jónsdóttir 2009:24

³¹ Konopa og Olszanowska 2016

(2)

a. Hvað ætti ég að gera ef ég kæmi? (bls. 25)

b. Co (ja) miałabym zrobić jakbym przyszła?

c. Hvað (ég) ætti að gera ef ég kæmi?

3.1.2 Lengd málsgreina

Yrsa Sigurðardóttir notar yfirleitt í bók sinni flóknar og langar setningar. Í sumum tilvikum voru setningarnar of langar til að hægt væri að þýða þær beint yfir á pólsku. Langar og flóknar setningar geta trufla lesningu textans þar sem þær innihalda of mikið af upplýsingum. Þá var ákveðið að skipta löngum setningum í tvennt svo þær væru skiljanlegri. Hér er dæmi:

(3)

a. Áður en hún fór niður að pissa hafði hún staldrað við hjá draugunum úr hryllingsmyndinni sem var sýnd í stóra salnum, ætlaði að senda vinkonunum snapp af sér við hliðina á verunni, en hætti við því að hún vildi ekki að þær sæju hvað hún leit illa út. (bls. 8)

b. Zanim poszła na dół się wysikać, zatrzymała się przy kartonowej postaci ducha z horroru, który był wyświetlany w dużej sali. Chciała wysłać koleżankom snapa ze swoim zdjęciem przy nim, ale rozmyśliła się, bo wolała, żeby nie widziały jak źle wyglądała.

c. Áður en (hún) fór niður til að pissa staldraði hún við pappaform draug af hryllingsmynd sem var sýnd í stórum sal. Hún vildi senda vinkonum sínum snap með mynd sinni við hliðina á hans en hún skipti um skoðun vegna þess að hún vildi frekar að þær sæju ekki hversu slæmt (hún) leit út.

Í dæmi fjögur var aftur á móti ákveðið að nota strik á milli aðalsetningarinnar og aukasetningarinnar. Í pólsku ritmáli er hægt að nota strik á milli setninga í stað setningarliða sem eru sjálfgefnir (p. *elipsa*, e. *ellipsis*).³² Í þessu dæmi kemur strik

³² *Ortograf.pl*

í stað sagnarinnar *którym jest* (í. *sem er*). Þetta var gert svo að textinn verði eðlilegur.

(4)

a. Hún bætti að vísu litlu við það sem birtist hafði á netinu, fyrir utan að lögreglan taldi að Stella væri látin og að gerandinn hefði dregið líkið með sér út.

b. Nie wyjaśniał on wprowadzie nic ponad to, co pojawiło się już w Internecie, z jednym wyjątkiem - policja sądziła, że Stella jest martwa i że oprawca zabrał jej ciało ze sobą.

c. Hann skýrði ekki meira en það sem þegar birtist á netinu, með einni undantekningu - lögreglan hélt að Stella væri dáin og að morðingi tók lík hennar með sér.

3.1.3 Viðtengingarháttur

Í íslensku máli eru til bæti viðtengingarháttur nútíðar (I) og þátíðar (II).³³ Aftur á móti er aðeins til ein tegund viðtengingarháttar á pólsku, sem notuð er til að tjá möguleika eða ósk. Hann getur verið notaður bæði í aðalsetningum og aukasetningum.

Í fyrstu setningu dæmis (5) er gefið dæmi um viðtengingarhátt nútíðar. Hann er lítið notaður í aðalsetningum á íslensku og þá oftast þegar tjáð er ósk eða hvatningu. Viðtengingarháttur I kemur einnig fram í föstum orðasamböndum, til dæmis: *Gangi þér vel!* Í dæminu byrjar setningin með orðinu *ætli* sem er notað til að tákna hugleiðingu. Í pólskri þýðingu var notuð þátíð sagnarinnar *musieć* (í. *hlaut*).

(5)

a. Hvernig **ætli** kærastanum hafi liðið að horfa á þetta?

b. Jak **musial** się czuć jej chłopak oglądając to?

c. Hvernig **hlyti** að líða hennar kærasti að horfa á þetta?

Næsta dæmi (6) sýnir notkun viðtengingarháttar þátíðar í aðalsetningum. Hann er þar notaður í kurteisum spurningum eða til að gefa til kynna einhverskonar möguleika. Í þessum tilvikum eru notaðar sagnir eins og *geta*, *vilja*, *mega*, *eiga*, *þurfa* o.s.frv. Í dæminu

³³ Ásta Svavarsdóttir og Margrét Jónsdóttir 2009:187-188

er viðtengingarhátturinn notaður í formi hjálparsagnarinnar *gæti* (n. *geta*) sem táknar möguleika. Í þýðingunni var þátíð sagnarinnar *móc* (í. *mega*) notuð.

(6)

- a. Hann **gæti** líka hafa keypt miðann á netinu. (bls. 14)
- b. **Mógl** również kupić bilet przez Internet.
- c. **Mátti** (hann) líka kaupa miða á netinu.

Í íslensku er viðtengingarháttur mun tíðari í aukasetningum og eftirfarandi er dæmi um slíkt (7). Í pólskri þýðingu er notuð þátíð í aðalsetningu en viðtengingarháttir notaður í aukasetningunni. Í pólsku er hann sýndur með viðskeytinu *-by* sem beygjist eftir tölu og kyni.³⁴

(7)

- a. Ég **var að velta** fyrir mér hvort þú **gætir** aðstoðað mig aðeins. (bls. 22)
- b. **Zastanawialem się**, czy **mogłabyś** mi w czymś trochę pomóc.
- c. Ég **var að velta** fyrir mér hvort þú **gætir** mig í einhverju aðeins að hjálpa.

3.1.4 Ábendingarfornöfn og ákveðinn greinir

Í íslensku máli er orðum bætt við viðskeyti þegar talað er um ákveðin hlut eða ákveðna manneskju. Þetta kallast *ákveðin nafnorð* (þau standa með *greini*). Greinirinn er settur í lok nafnorðs. Í nefnifalli karlkynsorða er endingin *-(i)nn*, í kvenkynsorðum *-(i)n* og hvorugkynsorðum *-(i)ð*. Í íslensku eru einnig notuð *ábendingarfornöfn* (*þessi*, *sá*) á undan nafnorði sem vísa til einhvers sem er í auglýsning mælandans (*þessi*) eða hefur áður verið nefnt (*sá*) og þá er nafnorðið án greinis. Greinir er ekki til á pólsku og einungis er notað ábendingarfornafn (p. *zaimiek wskazujacy*) á undan nafnorði.³⁵ Í flestum tilvikum er það nóg að nota slíka aðferð þegar eitthvað er nefnt í fyrst sinn en svo þegar nafnorðið er endurtekið er ábendingarfornafninu sleppt.

³⁴ Mameła og Rudomina [án árs]:34

³⁵ Mameła og Rudomina [án árs]:32

Í eftirfarandi tilviki (8) var nauðsynlegt að nota ábendingarfornafnið *ten* vegna þess að frumlagið var nefnt í fyrsta sinn. Auk þess var ákveðið að bættu z *pracowników* við til að auka skýringu textans og viðhalda eðlilegu máli.

(8)

- a. **Sá** sem hafði þegar rúllað í gegnum upptökurnar (...) (bls. 16)
- b. **Ten z pracowników**, który już wcześniej przejrzał nagranie (...)
- c. **Sá af starfsmönnum** sem þegar áður skoðaði upptökur (...)

Í dæminu hér að neðan (9) var hins vegar notkun ábendingarfornafns ekki nauðsynlegt. Frumlagið (maðurinn) hafði verið nefnt áður.

(9)

- a. **Maðurinn** kastaði sér á hurðina og veigalítil lokan gaf eftir. (bls. 10)
- b. **Mężczyzna** rzucił się na drzwi i malutki zamek ustąpił pod naporem.
- c. **Maður** kastaði sér á hurðina og pínulítil lokan gaf eftir undir þrýstingi.

Í setningunni fyrir neðan (10) var nauðsynlegt að umorða samsetta orðið *miðjustúlkan* (sjá kafla 3.1.6. um samsett orð) þar sem að pólska er mál án samsettra orða. Engin þörf er á notkun ábendingarfornafns vegna þess að fram kemur um hvaða stúlku er verið að ræða.

(10)

- a. **Miðjustúlkan** hætti að vera ergileg á svip (...) (bls. 30)
- b. Zirytowanie zniknęło z twarzy **dziewczyny siedzącej pośrodku** (...)
- c. Ergja hvarf úr andlit stúlkunnar sem sat í miðjunni (...)

3.1.5 Persónufornöfn

Í pólsku má sleppa persónufornafni í eintölu og fleirtölu. Þetta er til dæmis gert til að viðhalda eðlilegum stíl í óformlegum textum eða í samtölum á milli fólks. Það er óþarft

að nota persónufornöfn þar sem ending sagnar sýnir tölu og kyn.³⁶ Þetta má sjá á eftirfarandi dæmum:

(11)

- a. **Þið hafið** ekki gert neitt rangt, stelpur. (bls. 29)
- b. (Wy) Nie **zrobiliście** nic złego.
- c. (Þið) Ekki **gerðuð** neitt rangt.

(12)

- a. **Við teljum** að stúlkan hafi gefið frá sér hljóð (...) (bls. 16)
- b. (My) **Sądzimy**, że dziewczyna wydała jakiś dźwięk (...)
- c. (Við) **Teljum** að stúlkan gaf frá sér eitthvað hljóð (...)

3.1.6 Samsett orð

Samkvæmt könnun sem gerð var á ritmálssafni Orðabókar Háskólans eru rétt tæplega 519.000 samsett orð til á íslensku.³⁷ Samsetning er ein af algengustu leiðum við myndun nýrra orða.³⁸ Í textanum úr bók Yrsu má finna mörg slík orð. Samsett orð tengja saman að minnsta kosti tvö orð. Sum samsett orð á íslensku hafa ekki samsvörun á pólsku svo að nauðsynlegt var að umorða þau í þýðingunni.

Í dæmunum í töflunni að neðan sést hvernig samsett orð eru mynduð á íslensku. Tvö (*fundarherbergi*) eða fleiri orð (*klósettpappírurúlla*) eru sett saman í eina heild. Í pólskri þýðingu var nauðsynlegt að nota tvö (*pokój konferencyjny*) eða þrjú (*rolka papieru toaletowego*) aðskilin orð í staðinn fyrir eitt samsett, íslenskt orð. Samt sem áður er tengingin á milli þeirra sýnd á einhvern hátt – til dæmis með því að fallbeygja annað orðið. Sem dæmi má nefna að í þýðingu orðsins *klósettpappírurúlla* er orðið *rolka* í nefnifalli (p. mianownik), orðið *papieru* í eignarfalli (p. dopełniacz) og *toaletowego* er einkunn (p. przydawka). Hins vegar í orðinu *numer alarmowy* (í. *neyðarlína*) er nefnifall (*numer*) og lýsingarorð (*alarmowy*).

Íslenska	Samsetning	Pólska
kvennaklósett	konur + klósett	damska toaleta

³⁶ Mameła og Rudomina [án árs]:46

³⁷ Guðrún Kvaran 2000

³⁸ Guðrún Kvaran 2001

ruslatunnur	rusl + tunnur	kosz na śmieci
fundarherbergi	fundur + herbergi	pokój konferencyjny
neyðarlína	neyð + lína	numer alarmowy
unglingsstúlkur	unglingur + stúlka	nastolatki
postulínsvaskar	postulín + vaskar	porcelanowe umywalki
klósettpappísrúlla	klósett + pappír + rúlla	rolka papieru toaletowego

3.1.7 Mannanöfn og staðarnöfn

Í textabrotinu úr *Aflausn* eru bæði mannanöfn og staðarnöfn. Í þýðingarferlinu var valið að halda nöfnunum óbreyttum fyrir utan að búið er að taka út íslenska bókstafi. Hér eru dæmi:

Íslensk mannanöfn	Í pólsku þýðingunni
Guðlaugur	Gudlaugur
Hörður	Hordur

Mannanöfn í þýðingunni voru notuð í samræmi við pólska beygingarfræði til að viðhalda eðlilegu og viðurkennu máli. Í pólsku eru til sjö föll. Hér er sýnd pólsk beyging íslensku nafnanna Stella og Guðlaugur.

Fall í pólsku	Kvennanöfn	Dæmi um kvennanafn	Karlanöfn	Dæmi um karlanafn
Mianownik (nefnifall)	- a	Stella	engin ending	Gudlaugur
Dopełniacz (eignarfall)	- i	Stelli	- a	Gudlaugura
Celownik (þágufall)	- i	Stelli	- owi	Gudlaugurowi

Biernik (þolfall)	- ę	Stelle	- a	Gudlaugura
Narzędnik (tækisfall)	- ą	(ze) Stella	- em	(z) Gudlaugurem
Miejscownik (staðarfall)	- i	(o) Stelli	- rze	(o) Gudlaugurze
Wołacz (ávarpsfall)	- o	Stello	-rze	Gudlaugurze

Í frumtextanum voru einnig notuð stofnananöfnin Barnahús, Barnaverndarstofa og staðarnafnið Hljómskálagarðurinn. Valið var að þýða tvö þeirra svo að pólski lesandinn skilji merkingu þeirra. Hins vegar eiga staðarnöfn ekki að vera þýdd, en stundum má sleppa þeim ef þau gegna ekki einhverju sérstöku hlutverki í textanum.³⁹ Það var ákveðið að halda nafninu *Hljómskálagarðurinn* óbreytt í þýðingunni, en bætt var við orðinu *park* (í. *garður*) svo að lesandi skilji að um almenningsgarð er að ræða.

Íslenska	Í pólsku þýðingunni
Barnahús	Dom Dziecka
Barnaverndarstofa	Instytut Ochrony Dzieci
Hljómskálagarðurinn	park Hljomskalagardurinn

3.2 Menningarleg vandamál

3.2.1 Orðatiltæki

Öll tungumál hafa föst orðasambönd og orðatiltæki sem getur verið erfitt að þýða yfir á annað tungumál. Þýðandi verður að reyna að finna svipuð orðatiltæki á því tungumáli sem hann þýðir á eða beita umorðun.

Höfundur *Aflausnar* notar mikið af orðtökum. Í þýðingaferlinu var leitað eftir orðatiltækjum á pólsku sem hafa svipaða merkingu (13). Í sumum tilvikum var ekki hægt að nota orðatiltæki og þurfti því að umorða textann (14). Þetta má sjá í dæmunum fyrir neðan.

³⁹ Margrét Jónsdóttir 2019

(13)

- a. Smám saman **losnaði um málbeinið** hjá stúlkunum. (bls. 12)
- b. Stopniowo **rozwiązywały się im języki**.
- c. Smám saman **tungumál þeirra voru að brjóta frjáls**.

(14)

- a. Hún reyndi ekki **að malda í móinn** (...) (bls. 11)
- b. Nie próbowała **się przeciwstawić** (...)
- c. (Hún) reyndi ekki **að mótmæla** (...)

3.2.2 Ensk tökuorð

Viða um heim eru ensk tökuorð mikið notuð. Venjulega aðlagast þau kerfi hvers máls og eru sérstaklega notuð meðal yngstu kynslóðarinnar. Í bókinni má finna tökuorð eins og *sorrí, hæ, sjoppa, kaffi* og *snapp*. Orðin *sorrí* og *snapp* eru einnig víða notuð í pólsku (p. *sorry, snap*) og hafa aðlagast pólsku málkerfi. Ensku tökuorðin *hæ* og *sjoppa* eru ekki til í pólsku en til eru önnur orð með sömu merkingu og voru þau í staðinn notuð í þýðingunni (p. *cześć, sklep*).

Í bók Yrsu má finna slangurorðið *kríp* (e. *creep*), sem hefur aðlagast íslensku málkerfi. Í pólsku er þetta orð ekki notað. Þess vegna var nauðsynlegt að finna annað orð til að viðhalda sömu merkingu í þýðingunni. Orðið þurfti að passa við óformlegt málsnið (talmál) sem einkennir textabrotið. Enska orðið *creep* hefur svipaða merkingu og pólsku orðin *dziwak* (í. *viðundur*), *zбочzeniec* (í. *öfuguggi*) eða *psychol* (í. *brjálæðingur*). Orðið *kríp* var þýtt í pólsku þýðingunni sem *psychol* vegna þeirra viðburða sem eiga sér stað í sögu bókarinnar.

3.2.3 Sérstök vandamál

Allar þjóðir hafa ólíkar venjur tengdar sínum menningarheimi. Í kvikmyndahúsum á Íslandi er vanalega gert stutt hlé í miðri kvikmynd til að kaupa snakk, nota salernin eða fara út til að reykja. Í Póllandi er almennt ekki gert hlé á kvikmyndasýningum. Ef orðið *hlé* væri beinþýtt yfir á pólsku myndi lesandinn líklega skilja það sem hlé í vinnu. Það myndi gera það að verkum að sú atburðarrás sem á sér næst stað í bókinni verður óskiljanleg. Til að tryggja skilningu á pólska textanum var bætt við neðanmálsskýringu.

(15)

- a. Stelli varð hugsað til snappsins sem hún fékk rétt eftir að **hléinu** lauk.
- b. Pomyślała o snapie, którego otrzymała tuż po **przerwie w filmach**.
- c. (Stella) hugsaði um snapp sem (hún) fékk rétt eftir **hlé í myndunum**.

Dæmi um annað vandamál sem kom upp í þýðingarferlinu er notendanafnið *Bara13*. Í frumtextanum er það orðaleikur þar sem það getur þýtt kvennanafnið *Bára* eða atviksorðið *bara*. Merking þess er ekki skýrð nánar í bókinni. Til að ná orðaleiknum í þýðingu hefði þurft að finna kvenmannsnafn í pólsku sem gæti líka verið almennt orð með litlum breytingum, til dæmis að fella burtu brodda eða önnur stafmerki, eins og gert var í frumtextanum. Í þýðingunni var ákveðið að halda sama nafni og bæta við neðanmálsskýringu fyrir pólskumælandi fólk.

(16)

- a. *Bara13*. Kannski var þetta svo alls ekki konunafnið **Bára** heldur einhver krakki (...) rétt orðinn þrettán ára. (bls. 6)
- b. *Bara13*. Może to nie było żeńskie imię **Bara**, ale po prostu jakieś trzynastoletnie dziecko.
- c. *Bara13*. Kannski ekki var þetta konunafn **Bara**, en einhver þrettán ára krakki.

Lokaorð

Í þessari ritgerð hefur verið rætt um þýðingar almennt og þau þýðingavandamál sem upp komu í þýðingarferli hluta bókarinnar *Aflausn* eftir Yrsu Sigurðardóttur. Einnig var fjallað um höfundinn og verkið sjálft.

Í fyrsta kafla var sagt frá Yrsu Sigurðardóttur og bók hennar *Aflausn* sem kom út árið 2016. Fjallað var um verk hennar og þær viðurkenningar sem hún hefur hlotið sem rithöfundur. Einnig var rætt um bókina *Aflausn* og einkenni hennar. Annar kafli sýndi ýmsar þýðingaraðferðir og hugtök fræðimanna um þýðingar. Þar var reynt að svara spurningunni hvað þýðing sé. Einnig var fjallað um hugtök Friedrich Schleiermacher, Roman Jacobson, Eugene Nida, Katharinu Reiss og um Skoposkenninguna. Í þriðja kafla var sagt frá vandamálum og lausnum við þýðingu á þremur köflum bókarinnar. Þar voru tekin fram dæmi um málfræðileg og menningarleg vandamál sem upp komu í þýðingarferlinu.

Vinnan við þýðingu hluta bókarinnar *Aflausn* var bæði krefjandi og lærdómsrík. Þýðingarferlið var áhugavert, en einnig tímafrekt. Þýðing á íslenskum nútímabókmenntum krefst góðrar þekkingar á íslensku samfélagi og hefðum Íslendinga. Við framkvæmd þessa verkefnis lærði ég mikið um íslensku og um móðurmál mitt, sem er pólska. Að vinna að þýðingunni hjálpaði mér að þróa færni mína í íslensku og að kynnast enn meira íslenskri menningu.

Heimildaskrá

- Ásta Svavarsdóttir og Margrét Jónsdóttir. 2009. *Íslenska fyrir útlendinga. Kennslubók í málfræði*. Málvísindastofnun, Reykjavík.
- Ástráður Eysteinnsson. 1996. *Tvímæli*. Bókmenntafræðistofnun Háskóla Íslands, Reykjavík.
- Bergljót Kristjánsdóttir. 2011. Hver var Roman Jakobson og hvert var framlag hans til hugvísinda? *Vísindavefurinn*. Sótt 21. apríl 2020 af <https://www.visindavefur.is/svar.php?id=60598>
- Bókmenntaborgin*. 2000a. Blóðdropinn. Sótt 28. mars 2020 af <https://bokmenntaborgin.is/bokmenntavefur/bokmenntaverdlaun/bloddropinn>
- Bókmenntaborgin*. 2000b. Yrsa Sigurðardóttir. Sótt 28. mars 2020 af <https://bokmenntaborgin.is/bokmenntavefur/hofundar/yrsa-sigurdardottir>
- Brynhildur Björnsdóttir. 2016. Ekki bara grín. *Vísir*, 26. nóvember. Sótt 28. mars 2020 af <https://www.visir.is/g/2016161129073>
- Guðrún Kvaran. 2000. Hvað eru til mörg orð í íslensku? *Vísindavefurinn*. Sótt 28. mars 2020 af <https://www.visindavefur.is/svar.php?id=738>
- Guðrún Kvaran. 2001. Hvernig búum við til ný orð? Sótt 28. mars af <https://www.visindavefur.is/svar.php?id=1508>
- House, Juliane. 2018. *Translation. The basics*. Routledge, London og New York.
- Icelandic Literature Center*. 2019. More than hundred translated works from Icelandic into Polish. Sótt 28. mars 2020 af <https://www.islit.is/en/news/more-than-hundred-translated-works-from-icelandic-into-polish>
- Jaggi, Maya. 2001. *The guardian*. George and his dragons. Sótt 28. mars 2020 af <https://www.theguardian.com/books/2001/mar/17/arts.highereducation>
- Konopa, Ela og Paula Olszanowska. 2016. Język polski swobodny jest? O szyku w polszczyźnie kilka słów. *Lingwistyka praktyczna i copywriting*. Sótt 28. mars 2020 af <https://lingwistykapraktyczna.wordpress.com/2016/07/05/jezyk-polski-swobodny-jest-o-szyku-w-polszczyznie-kilka-slow/>
- Mameła, Maria og Justyna Rudomina. [Án árs]. *Gramatyka języka polskiego*. Wydawnictwo Literat, Toruń.
- Miðstöð íslenskra bókmennta*. 2013. Yrsa Sigurðardóttir. Sótt 28. mars 2020 af <https://www.islit.is/vidtol-vid-hofunda/nr/374>

- Ortograf.pl*. Myślnik (Pauza) – opis, zasady użycia. Sótt 28. mars 2020 af <https://www.ortograf.pl/zasady-pisowni/myslnik-pauza-opis-zasady-uzycia>
- Stanford Encyclopedia of Philosophy. 2017. Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher. Sótt 21. apríl 2020 af <https://plato.stanford.edu/entries/schleiermacher/>
- Steinþór Guðbjartsson. 2016. *Morgunblaðið*, 7. desember. Sótt 28. mars 2020 af <https://www.mbl.is/greinasafn/grein/1620856/>
- Venuti, Lawrence. 2000. *The Translation Studies Reader*. Routledge, London og New York.
- Vera Knútsdóttir. 2016. Aflausn. Einelti og hefndir á tímum samfélagsmiðla. *Bókmenntaborgin*. Sótt 28. mars 2020 af <https://bokmenntaborgin.is/umfjollun/aflausn>

Pólsk þýðing á hluta bókarinnar *Aflausn* eftir Yrsu Sigurðardóttur

Rozgrzeszenie

Rozdział 1-3

Damska toaleta na najniższym poziomie kina była pusta. Białe, porcelanowe umywalki były suche, a drzwi opustoszałych kabin uchylone. Wcześniej tego wieczoru czekali tu w kolejkach i widać było tego ślady. Zużyte ręczniki papierowe wypełniały cały kosz i wysypywały się na podłogę. Puste kubki po coli stały wszędzie, a duże opakowania po popcornie walały się po podłodze. Większość skończyła pod nogami gości, którzy dreptali w miejscu, próbując powstrzymać pilną potrzebę skorzystania z toalety.

Stella przypuszczała, że podobne warunki panowały w męskiej części i była wdzięczna, że sprzątanie nie należało do jej obowiązków. Wyglądało to niezwykle źle, ponieważ tego dnia wyświetlono dwa filmy z pełną widownią oraz dwa inne z mniejszą publicznością. Tak jak można było oczekiwać, tłumy do baru kina były ogromne, zarówno przed rozpoczęciem seansu, jak i w czasie przerwy. Maszyna do popcornu nie nadążała z produkcją, pomimo wcześniejszego przygotowania zapasów, a ku niezadowoleniu gości, dietetyczna cola się szybko skończyła. Stella musiała gryźć się w język, by nie odpowiadać klientom w chamski sposób na zarzuty dotyczące braku towaru. Tak jakby to ona była odpowiedzialna za zamówienia produktów albo ich ilość na stanie.

Dziewczyna zawahała się przy wejściu. Nagle zdała sobie sprawę, że jest jedyną osobą tu na dole. Co więcej, jedyną osobą w całym budynku.

Panowała cisza. Nie było już słychać ani huku z głośników w dziale sprzedaży, ani pogawędek pracujących dziewczyn. Zaoferowała się, że zamknie kino sama, aby one mogły zdążyć na autobus. Patrzyła później na nie przez szybę przy wyjściu, jak wychodząc, znikają w śnieżnej zamieci. Jak tylko zniknęły jej z oczu, pożałowała, że zaoferowała się zostać. Z pewnością nie zrobiła tego tylko z dobroci serca. Nie mogła się powstrzymać od pochwalenia się przed dziewczynami. Zwrócić ich uwagę na to, że ona ma chłopaka. Nie musiała już tłuc się autobusem tak jak one.

Pomyślała o snapie, którego otrzymała tuż po przerwie w filmach⁴⁰. Nie rozpoznawała nadawcy - nie był to ktoś, kogo dodała sama. Już dawno powinna była zmienić ustawienia, żeby nikt z nieznanym nie mógł jej wysłać wiadomości

szczególnie teraz, kiedy starzy ludzie zaczęli używać aplikacji. To już prawie zrujnowało Facebooka, a teraz można się spodziewać, że przejmą również Snapchata. To

⁴⁰ W islandzkich kinach obowiązuje kilkuminutowa przerwa dla widzów w połowie seansu.

był na pewno ktoś z tych starszych - może koleżanka jej matki, albo jakaś ciotka, o której zapomniała. Nick użytkownika nic jej nie mówił. *Bara13*. Może to nie było żeńskie imię Bara, ale po prostu jakieś trzynastoletnie dziecko⁴¹. To by wyjaśniało tę dziwną wiadomość.

W snapie było zdjęcie przedstawiające ją – zostało zrobione w kinie podczas przerwy w filmie, kiedy stojąc, podawała paczkę popcornu nad ladą. Zdjęcie nie było zbyt udane. Marszczyła na nim brwi, a jej postawa wyglądała dziwnie. Żadnego pozowania, żadnego uśmiechu. Nad zdjęciem została umieszczona krótka wiadomość, która była tak samo tajemnicza, jak to zdjęcie. Zawierała ona jedno słowo: *Do zobaczenia*. Ktokolwiek to był, musiał być w kinie, ale zdecydował się nie ujawniać. Może to jakiś nieśmiały, mały chłopczyk, który nie miał odwagi stanąć z nią oko w oko. Na jego szczęście do tego nie doszło, ponieważ Stella nie znosiła takich zachowań. Nie była zainteresowana poznawaniem takich psycholi, a tylko ktoś taki byłby w stanie nieproszony wysłać taką wiadomość.

Drzwi kabiny w toalecie zamknęły się za Stellą. Mechanizm samozamykający był popsuty, więc drzwi początkowo zamykały się powoli, aż w końcu trzasnęły z siłą w ościeżnicę. Huk odbił się echem w kafelkowanym pomieszczeniu i dźwięczał jej w głowie jeszcze przez dłuższą chwilę po ustaniu. Dźwięk przypominał o panującej ciszy oraz o tym, że znajduje się tu całkiem sama. Pomimo że nie czuła się zbyt dobrze, będąc na górze, to musiała przyznać, że obecność tu, na najniższym poziomie, mimo różnicy tylko kilku schodków, była jeszcze gorsza. Na górze miała widok na zewnątrz budynku. Przynajmniej na to, co można było dostrzec podczas śnieżycy. Prawdopodobnie to ta pogoda była powodem takich tłumów w kinie. Stella widziała już wszystkie najnowsze filmy w kinie i musiała przyznać, że nie były specjalnie interesujące. Mimo tego pomagały jej zapomnieć o tej okropnej wichurze i śnieżycy.

Jednak ta pogoda była gorsza niż opuszczone kino. Stella nie mogła się doczekać, kiedy opuści to miejsce i wsiądzie do samochodu z Hoddim. Auto było totalnym złomem, ogrzewanie nie działało, ale i tak był lepszy niż autobus. Przypominał trochę samego Hoddiego. Nie był to żaden wymarzony książe, ale był i tak lepszą opcją, niż bycie singielką, i wystarczy jej, dopóki nie znajdzie sobie kogoś nowego i lepszego. Kogoś wystarczająco przystojnego i z wystarczająco fajnym samochodem, aby sprawić, że jej

⁴¹ Na Islandii istnieje żeńskie imię *Bára* (pisane bez znaków interpunkcyjnych jako Bara) oraz słowo *bara*, które oznacza w tłumaczeniu *tylko*. *Bara13* może więc oznaczać dziewczynę w wieku 13 lat lub kogoś w wieku *tylko* 13 lat.

koleżanki zzielenieją z zazdrości. Dokładnie takiego chłopaka chciałyby mieć. Nie takiego jak Hoddi, który wychodził rozmazany na zdjęciach, które wstawiała na portale społecznościowe.

Stella wybrała kabinę na samym końcu i pośpiesznie ją zamknęła. Naprzeciw toalet były umywalki i ogromne lustro na całą długość ściany. Dziewczyna nie miała szczególnie ochoty, żeby przyglądać się sobie w tej chwili. Była zmęczona, niezadbana i koniecznie potrzebowała nowego ścięcia i farbowania oraz regulacji brwi. Na jej głowie pojawiły się już ciemne odrosty. Przypominało jej to pas sportowy, który znajdował się na długiej, zakurzonej masce samochodu Hoddiego. Ohyda. Zanim przysłała na dół się wysikać, zatrzymała się przy kartonowej postaci ducha z horroru, który wyświetlany był w dużej Sali. Chciała wysłać koleżankom snapa ze swoim zdjęciem przy nim, ale rozmyśliła się, bo nie chciała, żeby zobaczyły, jak źle wyglądała. Było też coś niepokojącego z przebywaniem przy tej dosyć przerażającej aranżacji. Wiedziała, że to nic innego, jak tylko ogromne zdjęcie wycięte z papieru. Najwyżej zrobi to później, kiedy nie będzie już sama w budynku i będzie lepiej wyglądać. Nadchodził koniec miesiąca i w końcu będzie mogła zrobić porządek ze swoim wyglądem. Dobrze, że pensja była zawsze na czas, ponieważ umówiła się na wizytę w salonie fryzjerskim na pierwszego, od razu jak tylko otworzą zakład. Najgorsze jest to, że to takie cholernie drogie mieć piękne włosy.

Stella zdjęła spodnie i zaczęła sikać, bez siadania na deskę. Kto wie, jakie bakterie mogli tu zostawić po sobie goście, a ona na pewno nie chciała być jedną z tych szmat, które łapią choroby weneryczne. Za nic w świecie. Takiej reputacji nie da się pozbyć.

Przez dźwięk ciekącego moczu przedarł się huk otwieranych drzwi toalety. Poczwała ciarki na nagiej skórze swoich ud i nieprzyjemną gulę w gardle. Kto do diabła mógł to być? Czy któraś z dziewczyn się wróciła? I w takim razie jak się dostała do środka przez zamknięte drzwi? Może zapomniały za sobą zamknąć? Znowu pomyślała o otrzymanym snapie. Czy to mogła być Bara13?

Głośny huk oznaczał, że drzwi do toalety zostały zamknięte. Stella powstrzymała oddech, podczas gdy nadstawiała uszu i nasłuchiwała czy ten, kto otworzył drzwi, był w łazience. Może to był tylko ochroniarz, który przyszedł za wcześnie i musiał sprawdzić wszystkie pomieszczenia. Jednak nie miała tyle szczęścia - skrzypienie butów było dowodem na to, że już nie była tu sama.

Mocz był teraz już pojedynczymi kroplami, które spadały w rytm kroków tego, kto był w toalecie. To musiała być kobieta. Na pewno to była kobieta. Czego mógłby chcieć

mężczyzna w damskiej łazience o tej porze w opuszczonym kinie? To nie było tak, że męska była cała zajęta. Stella rozważała zawołanie i spytanie, kto to był, ale się rozmyśliła. Wyciągnęła rękę po papier i oderwała kilka kawałków z rolki tak cicho, jak było to tylko możliwe, wytarła się, wstała i naciągnęła spodnie. Poczula się po tym trochę lepiej. Przynajmniej trochę mniej bezbronna. To uczucie jednak szybko znikło.

Pod drzwiami ujrzała buty, które zatrzymały się tuż przed jej kabiną. Wyglądały na kozaki, a ich długość wskazywała na to, że były to męskie buty. Stella zdusiła ręką krzyk. Dlaczego on tam stał? Stopy się nie ruszały, a on wyglądał, jakby stał przed drzwiami wejściowymi i miał zaraz zadzwonić dzwonkiem. Nie było to dalekie od prawdy, bo następną rzeczą, którą usłyszała, było gwałtowne pukanie do drzwi. Spojrzała na nie, tak jakby były ekranem o dziwnym kształcie, gdzie miało się teraz ukazać wyjaśnienie tego, co się właśnie dzieje.

Jej telefon wydał dźwięk i wyjęła go z kieszeni trzęsącą się ręką. Zapragnęła go odrzucić od siebie, kiedy zobaczyła, że otrzymała kolejnego snapa od Bary13. Zanim się spostrzegła, jej palce nacisnęły na ikonę na ekranie i go otworzyły. Zdusiła krzyk, kiedy zobaczyła pojawiające się zdjęcie. Widoczne na nim były zamknięte drzwi. Te same, które dzieliły ją od nadawcy. Zdjęciu nie towarzyszył żaden tekst.

Ponownie zapukano do drzwi z taką samą siłą i Stella automatycznie cofnęła się o krok. Jej stopy uderzyły o twardą muszlę klozetową tak mocno, że aż kolana się pod nią ugięły. „Kto tam?” Nie otrzymała żadnej odpowiedzi. Słowa same wyleciały z jej ust, zanim była w stanie coś na to poradzić. Jej głos był niepewny i żalony. Było to coś, czego Stella nie знаła u siebie nigdy wcześniej. Była przyzwyczajona do bycia liderem w grupie. Silna. Zdecydowana. Bez litości dla głupków, którzy brzmiali tak jak ona w tej chwili.

Tym razem zapukano tak mocno, że aż drzwi się zatrzęsły. Stella spojrzała na mizerny zatrzask na drzwiach i uzmysłowiła sobie, że stanowi on małą ochronę. Myśli jej krążyły po głowie, podczas gdy próbowała znaleźć coś, co mogłoby ją uratować, ale oczywiście nic nie znalazła. Rolka papieru toaletowego i uchwyt. Kosz na śmieci z plastiku z zamknięciem. Wisząca muszla klozetowa, którą może mogłaby rzucić mężczyźnie na głowę, jeśli dostanie się do środka. Lecz nigdy nie udałoby się jej zdjąć ze ściany. Wtedy właśnie przypomniała sobie o komórce, którą dalej trzymała w wilgotnych dłoniach. Jaki był numer awaryjny? Jeden, jeden, coś tam. Jeden, jeden, dwa czy jeden, jeden, trzy? Czy cztery? Może powinna zadzwonić do Hoddiego? Musi być już w drodze i bliżej kina niż policja. Czy może nie?

Stella nie musiała o tym decydować. Mężczyzna rzucił się na drzwi i malutki zamek ustąpił pod naporem. Drzwi uderzyły w głowę dziewczyny, odrzuciło ją i upadła na muszlę klozetową, oszołomiona po uderzeniu. Towarzyszyły temu również nudności, ale z dużym wysiłkiem udało jej się z podnieść wzrok i spojrzeć na mężczyznę. Na początku myślała, że cień padł na jego twarz, która była prawie czarna. Zajęło jej to chwilę, by się zorientować, że patrzy na maskę Darth Vadera, lśniąca pod kapturem czarnej kurtki. W migdałowych dziurach w masce widać było oczy, patrzące na nią, z których nie dało się nic wyczytać. Dłoń ubrana w rękawiczkę sięgnęła w jej stronę i chwyciła za telefon. Mężczyzna grzebał w nim, a Stella modliła się w duchu, żeby okazał się złodziejem, który przyszedł tylko ukraść jej telefon. Może go sobie wzięć, razem z innymi jej rzeczami. Wszystko z jej kieszeni, całą wypłatę z tego miesiąca. Jej portfel. Co tylko by chciał. Tylko żeby sobie poszedł i nie tkną jej nawet palcem.

„No więc”. Głos mężczyzny był dziwny, nie tak daleki od głosu Darth Vadera, pomyślała Stella. Szorstki. Tak jakby jego gardło było wyścielone papierem ściernym. Prawdopodobnie jakiś kiepski modulator głosu był dołączony do maski. Mężczyzna skierował telefon w jej stronę, tak jakby robił jej zdjęcie, gdy ona siedziała na toalecie. Łzy zaczęły jej spływać po policzkach. Co on robił? Po co złodziejowi nagranie lub zdjęcie pierwotnego właściciela telefonu? „Teraz jest twoja ostatnia szansa”.

„Co?” Stella odsunęła się od mężczyzny najdalej, jak tylko mogła. Jej plecy stykały się teraz z twardą ścianą i przez cienki sweter czuła zimną, gładką powierzchnię, co doprowadziło do jeszcze większych ciarek na jej ciele.

„Powiedz przepraszam”.

Nawet nie próbowała się przeciwstawiać, lecz z pełnym zapałem, łkając przy tym, wypowiedziała słowa „przepraszam”.

„Ech. To nie było wystarczająco dobre. Niezbyt przekonujące. „Musisz się bardziej postarać”.

I próbowała. I próbowała. Powtarzała słowa, aż zaczęły brzmieć dziwnie w jej głowie. Tak jakby to nie były realne słowa. Lecz mężczyzna nigdy nie był usatysfakcjonowany.

I przyjdzie jej za to zapłacić.

Ech. To nie było wystarczająco dobre. Niezbyt przekonujące. „Musisz się bardziej postarać”.

I próbowała. I próbowała. Powtarzała słowa, aż zaczęły brzmieć dziwnie w jej głowie. Tak jakby to nie były realne słowa. Ale mężczyzna nigdy nie był usatysfakcjonowany.

I przyjdzie jej za to zapłacić.

„Potrzebujemy większego ekranu”. Jeden z policjantów w pokoju konferencyjnym powiedział w końcu to, o czym myśleli wszyscy. Od momentu włączenia nagrania, grupa powoli przysuwała krzesła coraz bliżej ściany, gdzie wyświetlano film z kamery bezpieczeństwa kina na absurdalnie małym ekranie.

Erla siedziała na brązowym krześle konferencyjnym, tuż obok ekranu. Zirytowana odwróciła się i spojrzała ostro na mężczyznę. „Skup się. Rozdzielczość jest beznadziejna, więc większy ekran nic nie zmieni. Jeśli cię to tak boli, to możesz wrzucić swoją sugestię do skrzynki wniosków i skarg”.

Mężczyzna zamilkł, a Huldar wiedział dlaczego. Erla rzadko dobrze znosiła dyskusje. Pod wieloma względami była całkiem dobrą przełożoną, ale nie najlepszą w kontaktach międzyludzkich. Kaktus wyrósłby mu na dłoni, jeśli jego sugestie zostałyby wzięte na poważnie. Pracownicy już dawno się przekonali, że ten system był cmentarzyskiem wszelkich skarg.

„Patrzcie. Teraz będzie”. Erla obróciła się z powrotem w stronę ekranu. „Tutaj. Skupcie się na tym papierowym zdjęciu ducha, czy co to do cholery jest”.

Wzrok wszystkich zebranych był przyklejony na jednym rogu ekranu, który był zdominowany przez tę dużą dekorację. Dziewczyna przeszła obok niej chwilę wcześniej, zatrzymała się, zrobiła różne pozy, kliknęła coś na swojej komórce, zrobiła kilka selfie i w końcu poszła dalej, znikając z ekranu. Według relacji Erli nie było jej już widać na żadnej kamerze. Na najniższym piętrze ani tam, gdzie znajdowały się toalety, ani na schodach, nie było żadnej kamery. Biorąc pod uwagę czas nagrania z kamery oraz tego, które zostało wysłane z komórki dziewczyny, prawdopodobnie w tym momencie zmierzała na dół do toalety.

Zaciemniona postać przeszła przed papierowym duchem i policjanci pochylili się do przodu, by lepiej widzieć. To musiał być oprawca - nie było co do tego wątpliwości. Nagranie było niewyraźne, na co zwróciła wcześniej słusznie uwagę Erla, a kiedy mężczyzna pojawił się w całości na ekranie, nie pomogło to zbyt wiele - nie wyostriżyło to postaci, mimo że nagranie było w wysokiej rozdzielczości. Był ubrany w dużą, ciemną kurtkę, a pod kapturem widać było czarną maskę Darth Vadera. Miał ciemne spodnie, które włożone zostały w czarne kozaki. Na dłoniach miał rękawiczki. Mężczyzna zniknął z ekranu, tak samo, jak Stella chwilę wcześniej.

„I tutaj to mamy. Ukrył się za tą głupią reklamą i czekał na okazję, żeby zaatakować dziewczynę”. Erla zatrzymała nagranie. Zamrożony obraz papierowego ducha i opuszczonego miejsca widniał przed nimi. „Trzeba przejrzeć kilka godzin nagrania od momentu otwarcia kina i spróbować oszacować, kiedy mężczyzna przyszedł do kina. Wątpię, że przyszedł do kina w tej masce”. Erla wstała i obróciła się w stronę grupy. „To nie będzie proste zadanie. Zgodnie z informacjami, które otrzymaliśmy od kina, wczoraj było sprzedanych więcej niż tysiąc sześćset biletów. Otworzyli o godzinie drugiej, tak jak w każdą niedzielę i nie ma sposobu, żeby się dowiedzieć, o której mężczyzna wszedł do budynku. Możliwe, że przyszedł od razu na pierwszy pokaz i ukrywał się tam, aż do zamknięcia. Może niekoniecznie za tym szyldem, ale trzeba dokładnie przejrzeć nagrania i znaleźć również tę godzinę”.

Huldar i pozostali opuścili głowy i modlili się w duchu, aby to zadanie nie przypadło im. Z perspektywy Erli, musiało to wyglądać jak dziecięca zabawa, w której po wyłączeniu muzyki, każdy udaje posąg. Musiała się zorientować, co się dzieje, bo na jej twarzy pojawił się grymas. „Następnie będzie trzeba sprawdzić sprzedaż biletów. Prawdopodobnie niewiele ludzi chodzi w pojedynkę do kina, więc możliwe będzie zrobienie listy osób, które kupiły pojedynczy bilet tego dnia w kasie. O ile zapłacił kartą. Jeśli zapłacił gotówką, sprawa wyglądała inaczej”.

„Mógł również kupić bilet przez Internet. Zanim przyszedł”. Gudlaugur, tak jak miał to w zwyczaju, zaczerwienił się, gdy tylko wypowiedział te słowa. Siedział obok Huldara, który pokiwał lekko głową, zachęcając młodego mężczyznę do kontynuowania. Stali się jakiegoś rodzaju małą drużyną spośród tej dużej, siedzieli naprzeciwko siebie w otwartej przestrzeni działu i byli przydzielani najczęściej do tego samego zadania. Pomimo, że Huldar czasami wolałby pracować z kimś bardziej doświadczonym, nauczył się doceniać swojego kolegę, jako że często wykazywał się bystrością umysłu. Wtedy, kiedy nie pozwalał, aby jego niska samoocena i nieśmiałość przejęła nad nim kontrolę. „Chodzi mi o to... bilety są sprzedawane nie tylko na miejscu. No wiesz... i wtedy...”

Huldar wtrącił się, gdy zobaczył, że Gudlaugur przegrywa tą walkę. „Jeśli oprawca dokonał zakupu w Internecie, to równie dobrze mógł kupić dwa bilety. Może to zrobił, aby zajęło nam dłużej znalezienie go. Musiał zdawać sobie sprawę, że kasa biletowa zostanie sprawdzona i to w szczególności pojedyncze bilety. Ale jeśli to zrobił, to musiał zapłacić kartą, co jest oczywiście dla nas plusem. Przynajmniej jak będziemy już mieli listę jednego lub więcej możliwych oprawców”.

Grymas na twarzy Erli nie złagodniał po tych słowach. Kiedy zaczęła znowu mówić, skierowała się do Gudlauga, nie patrząc w ogóle na Huldara. Nie było to nic nowego, ich kontakty w dalszym ciągu były wyraźnie sztywne. Oboje zostali poddani śledztwu dotyczącego molestowania seksualnego z jej strony na nim i, pomimo że sprawa została zamknięta bez reperkusji na wniosek samego biura, niesmak pozostał. Ona udawała, że on nie istniał, nigdy na niego nie patrzyła, ani nie zwracała się bezpośrednio do niego. Nie był pewny, czy bała się, że ich kontakty zostaną źle zrozumiane, czy po prostu nie może znieść jego widoku. On sam uważał, że każda minuta, kiedy musiał znosić te wszystkie głupie pytania, które padały na śledztwie, była udręką. Po namyśle doszedł do wniosku, że te tortury były jednak może coś warte. Nie dało się zaprzeczyć, że był całkiem zadowolony pozbycia się ewentualnych konsekwencji ich jednorazowego wybryku. Nie musiał jej wyjaśniać, że to był błąd. Grupa śledcza dokonała tego za niego.

Erla miała surową minę i skrzyżowała ręce na piersi. „Oczywiście wiem, że bilety są również sprzedawane przez Internet. Liczba sprzedanych biletów, którą podałam, zawiera też sprzedaż internetową. Ale jeśli oprawca nie jest kompletnym kretyńcem, to zapłacił za bilet gotówką. Na tę chwilę uznamy tą wersję za bardziej prawdopodobną, ale oczywiście przejrzymy również dane kart ze sprzedaży online. Zadowolona cię to?” Erla wbiła wzrok w Gudlauga, który poruszył się lekko w krześle, w miarę zadowolony z poświęconej mu uwagi. Kiwnął głową. „W porządku. W innym przypadku zaoferowałabym ci dalsze wprowadzenie zebrania”. Wszyscy się zaśmiali, z wyjątkiem Gudlauga i Huldara.

Erla się nie uśmiechała. Zmieniła pilotem ujęcie i z powrotem włączyła nagranie. „Tutaj opuszcza budynek. Tak jak sami możecie zobaczyć, jest mało prawdopodobne, że szukamy żyjącego człowieka”. Na ekranie pojawił się obraz z innej perspektywy. Patrzyli na podwójne, szklane drzwi, które Huldar rozpoznał jako wyjście ewakuacyjne kina, używane przez palaczy, takich jak on sam, podczas przerwy. Ten z pracowników, który już wcześniej przejrzał nagranie z Erlą, zrobił minę, która nie wróżyła nic dobrego.

Czarno ubrany mężczyzna pojawił się na obrazie i obrócił się plecami w stronę kamery. Trzymał Stellę za kostkę i ciągnął jej bezwładne ciało za sobą. Jej ręce wyciągnięte były z tyłu za głowę, a jej długie włosy rozproszone były między nimi. Gdy mężczyzna ciągnął ją po podłodze, sweter wywinął się do góry i ukazał kawałek biustonosza ponad nagim brzuchem dziewczyny. Mężczyzna zatrzymał się przy drzwiach i puścił nogę, która uderzyła w podłogę. Wydawało się, jakby chciał podnieść dużą, metalową blokadę na drzwiach, ale zawahał się przez chwilę i obrócił w stronę dziewczyny leżącej na podłodze.

„Och!” Policjant z przodu wskazał na ekran. „Widzieliście? Ona się poruszyła”.

Erla zatrzymała nagranie i obróciła się do grupy. Od początku zebrania miała wściekły wyraz twarzy, ale teraz był o połowę gorszy. „Sądzymy, że dziewczyna wydała jakiś dźwięk, odzyskała świadomość. Chyba, że to były tylko drgawki przedśmiertne. Ale i tak to nie ma znaczenia. Spójrzcie”. Obróciła się z powrotem do ekranu i włączyła nagranie.

Milcząca grupa podążała wzrokiem za mężczyzną, który podszedł do dziewczyny i szturchnął ją prawą stopą. Nagi brzuch lekko drgnął, tak jakby dostała skurczu, a palce na jednej z rąk się zgięły. Mężczyzna się rozejrzał. Następnie poszedł prosto po gaśnicę wiszącą na ścianie, zdjął ją i ruszył w stronę dziewczyny.

„Cholera”. Huldarowi nie było wstyd za wypowiedziane słowa. Czekał na to, co miało się zaraz stać i nie odwracał wzroku. Kątem oka widział Gudlauga mrużącego oczy, by zobaczyć jak najmniej z tego, co się działo przed nim. Nie zamknął ich jednak całkowicie. Tak jak inni tu obecni, śledził wzrokiem mężczyznę, który podniósł gaśnicę w powietrze nad głową dziewczyny, a następnie mocno nią cisnął w dół. Silny spazm wstrząsnął jej ciałem, który nie trwał długo. Później już nie było widać żadnego ruchu.

Mężczyzna otworzył drzwi i ponownie złapał jedną z nóg dziewczyny. Pociągnął ją w stronę wyjścia, gdzie, nie śpiesząc się, obrócił się i pomachał w stronę kamery. Następnie zniknął w zamieci, ciągnąc ciało za sobą.

Drzwi pozostały otwarte, a na podłodze widoczny był ślad krwi z rozbitej głowy dziewczyny.

- - -

Gudlaugur wstał od swojego komputera i przeciągnął dłonią przez swoje jasne włosy. „Idę po kawę. Też chcesz?” Nadal był blady na twarzy, ale Huldar go za to nie winił. Jemu samemu czasem było ciężko, gdy miał do czynienia z większą przemocą lub morderstwem. Niektórzy się przyzwyczajali, a inni nie. Czas pokaże, do której grupy należy Gudlaugur.

„Tak, dzięki. Czarną”. Tak naprawdę nie miał ochoty na kawę, ale na coś mocniejszego.

Gudlaugur stał w miejscu i wydawał się zapomnieć o kawie. Może miał tak samo małą ochotę na nią, jak Huldar. „Myślisz, że on ją znał, czy to było przypadkowe?”

„Prawdopodobnie ją znał. W każdym razie uważał, że jest mu winna za coś przeprasiny. Nie jest to jednak pewne. Może po prostu pomyliła jego zamówienie w barze”. Huldar nie musiał tego dalej wyjaśniać. Gudlaugur wiedział o całej sprawie to samo co on, widział te obrzydliwe snapy wysłane z telefonu Stelli do wszystkich, którzy ją obserwowali. Po obejrzeniu nagrań z monitoringu całej grupy zostały pokazane te snapy - krótki filmik, w którym dziewczyna prosi o wybaczenie w nieustającej desperacji, ale bez wzmianki o tym, za co przeprasza.

Ostatni snap, którego Huldar chciałby nie musieć oglądać, ukazywał głowę Stelli wielokrotnie rozbijaną o muszlę klozetową. Urękawiczona dłoń oprawcy mocno trzymała ją za włosy. Na szczęście jakość obrazu na tym nagraniu była jeszcze niższa niż na tym z kamer bezpieczeństwa, ponieważ było to nagranie oryginału wyświetlonego na małym ekranie komórki. Nie dało się zapisać plików ze Snapchata, więc to była jedyna możliwość. Przynajmniej na razie. Pracowano na tym, aby uzyskać nagrania prosto od firmy Snapchat i byłoby wtedy możliwe obejrzeć je w najlepszej jakości. Słaba rozdzielczość jednak nie przeszkadzała w słyszeniu przeszywających krzyków i zawodzenia dziewczyny podczas ataku, ani jak ich moc się zmniejszyła pod koniec, aż do całkowitego ustania na samym końcu. Huldar nieszczególnie na to czekał, by zobaczyć je w pełnej jakości, kiedy w końcu uda się je zdobyć od biura Snapchata.

Huldar nie wiedział zbyt dużo o tym portalu społecznościowym, kiedy dział dostał krótką prezentację na jego temat wcześniej tego ranka. Z tego, co zrozumiał każdy snap, taki jak te wysłane z komórki Stelli, były pokazane odbiorcy tylko dwukrotnie, a gdy już go każdy obejrzał, był usuwany z systemu firmy. W ten sposób snap zniknął i nie było sposobu, by do niego dotrzeć. Żadnego. Nie miało znaczenia, czy chodziło o sprawę na policji, czy gdy bezpieczeństwo narodowe było zagrożone. To był zwykły fart, że tyle osób otrzymało snapy wysłane z telefonu Stelli. Bądź co bądź musieli w tamtą noc się pośpieszyć, aby znaleźć niektóre z koleżanek Stelli, dowiedzieć się, czy śledziły ją na Snapchacie i skonfiskować im telefony. Było to konieczne, by się upewnić, że nagranie nie zostanie obejrzone przez wszystkich obserwujących i tym samym usunięte. Z drugiej strony komórka Stelli dalej pozostała nieodnaleziona – została wyłączona i prawdopodobnie zniszczona i gdzieś wyrzucona przez oprawcę. Wydawał się nie być głupcem, więc było mało możliwe, by miał telefon pod ręką albo go wyłączył i dał się w ten sposób złapać.

„Jak musiał się czuć jej chłopak, oglądając to?” Gudlaugur dalej stał w tym samym miejscu, najwyraźniej oferta kawy została całkowicie zapomniana.

„Okropnie. Jestem pewny, że jest w dużym szoku”. Młody mężczyzna był w drodze, by odebrać Stellę, kiedy snapy zaczęły przychodzić. Sprawdził jeden, stojąc na światłach i kompletnie go nie rozumiał. Jedyne najbardziej prawdopodobne wyjaśnienie było takie, że to jakiś dziwny żart. W końcu zaczął podejrzewać, że go zdradziła i prosiła o wybaczenie, ale nie rozumiał, czemu robiłaby to w kinie, i to jeszcze w toalecie.

Kiedy nadszedł ostatni snap, do chłopaka dotarło, że to nie był ani żart, ani jej sposób na przeprosiny za zdradę. Był wtedy już niedaleko od kina, ale zamiast zadzwonić prosto na policję, pędził jak strzała na miejsce i dobijał się do głównego wejścia jak maniak. Chronologia wydarzeń, która została później ustalona, wskazywała na to, że oprawca w tym samym czasie dopiero co wyszedł przez wyjście przeciwpożarowe z boku budynku. Kiedy chłopak pośpieszył w końcu naokoło budynku w nadziei na znalezienie wejścia w którymś miejscu, natknął się na otwarte drzwi awaryjne, zobaczył ślady krwi i zadzwonił na numer alarmowy.

Gudlaugur odwrócił się od Huldara i popatrzył przez okno. Nie było tam nic ciekawego, niebo było szare, miasto również, jakby dotrzymując mu towarzystwa. Śnieg, którym śnieżycą pokryła miasto, stał się brudny – poranne korki zamieniły go w pluchę. Gudlaugur obrócił się więc szybko z powrotem w stronę Huldara. „Co ona musiałaby zrobić temu człowiekowi, że uważał, że zasługuje na taki los?”

„Nic. Nie ma nic, co to usprawiedliwia. Ona dopiero co skończyła szesnaście lat”. Huldar nie musiał odpowiadać. Gudlaugur z pewnością to wiedział. Tak czy inaczej, to jest zadanie na dzisiaj, aby się tego dowiedzieć. Im szybciej zaczniemy grzebać w jej życiu i osobowości, tym szybciej możemy znaleźć to, co spowodowało tę brutalną reakcję mężczyzny”. Przyciągnął do siebie myszkę i przyjął postawę gotową do rozpoczęcia pracy. Otrzymali to zadanie, które nie było może zbyt interesujące, ale i tak lepsze niż inne z zadań. Na przykład nie chciałby siedzieć z Erlą i rozmawiać z rodzicami dziewczyny. Widział, jak szli za nią przez otwartą przestrzeń biura do małego pokoju zebrań, odwracając wzrok w inną stronę. Toczyło się to wielu. Szli, omijając pracujących policjantów ślęczących nad swoją pracą. Matka dziewczyny trzymała w ramionach laptopa jej zmarłej córki, którego przyciskała mocno do piersi, tak jakby miał być tarczą obronną przed kolejnymi atakami.

Laptop leżał teraz na biurku Huldara i czekał na sprawdzenie swojej zawartości. Tworzył kontrast z czarnym wyposażeniem biura – biały i udekorowany naklejkami

biedronek. Komputer dziewczyny, która dopiero co zakończyła swoje dzieciństwo. Rozmowa z rodzicami musiała być istnym piekłem na ziemi. Dopóki dziewczyny nie odnaleziono, musieli mieć wciąż nadzieję, że znajdzie się żywa, nie zważywszy na to, co im powiedziano. Jedną z tych rzeczy, o których trzeba było z nimi porozmawiać, było właśnie to, że ich córka była martwa. Mimo że było mu smutno i niekomfortowo przeglądając jej komputer, to i tak by nie chciał się zamienić. Nigdy.

Zresztą i tak to nieważne, bo Erla by go nie poprosiła o obecność na przesłuchaniu, którym kierowała. Skupiały się one na rozmówcy i jego słowach, więc wymagały niepodzielnej uwagi i słuchania. Nie mogłoby to działać, gdyby policjanci nieustannie się pilnowali, by nigdy się na siebie nie spojrzeć, albo udawać, że ten drugi nie istnieje.

Huldar rozejrzał się po sali i spojrzął na biurko Erli – biurko, które kiedyś należało do niego i którego mu trochę brakowało. Stała przy oszklonej ścianie, z rękoma skrzyżowanymi na piersi, dokładnie jak wcześniej w pokoju zebrań. Przez krótką chwilę patrzyli sobie w oczy, zanim się zorientowali i odwrócili wzrok.

Gudlaugur nic nie zauważył. Wydawał się być pogrążony w swoich myślach, podobnie jak Huldar, z tym wyjątkiem, że kontakty z Erlą niewątpliwie nie zaprzętały mu głowy. Westchnął i prawdopodobnie przypomniał sobie o kawie. Zanim poszedł zapytał, niespecjalnie oczekując odpowiedzi: „Ale dlaczego do cholery on zabrał ciało ze sobą? Nieważne, jak długo o tym myślę, nie mogę tego zrozumieć”.

Nie był w tym sam.

„Co wiesz o nastoletnich dziewczynach?” Żadnego cześć, witaj, dzień dobry, czy jak się masz - a co dopiero, żeby się przedstawił. To też było niepotrzebne. Pomimo że Freyja nie słyszała od Huldara, ani go nie widziała od miesiący, znała jego głos lepiej, niż byłaby w stanie to przyznać. To takie typowe, nigdy nie dostała telefonu od kogoś, z kim chciałyby akurat porozmawiać.

„Witaj”. Freyji nie przyszło na myśl, żeby odpowiedzieć mu na pytanie, tak jakby byli już w środku rozmowy. Natychmiast pożałowała, że nie odpowiedziała w inny sposób – że nie zmieniła głosu i powiedziała, że jest kimś innym. Freyja była na urlopie za granicą przez kolejny miesiąc. Sprawa Huldara nie mogła być czymś innym niż biletem w jedną stronę do nonsensu i upadku. Do tej pory miała wiele dowodów na to.

„Tak. Cześć. Sorry. Z tej strony Huldar”. Umilkł, a kiedy ona nic nie powiedziała, dodał: „Zastanawiałem się, czy mogłabyś mi w czymś trochę pomóc. Mamy sprawę, dotyczącą nastoletniej dziewczyny, i chciałem się ciebie poradzić.

Freyja zdawała się wiedzieć, czego sprawa dotyczyła i ciekawość się w niej obudziła. Początkowy plan chęci zakończenia rozmowy przy pierwszej okazji się ulotnił. Od południa podawano w wiadomościach informację o poważnym ataku na nastoletnią dziewczynę poprzedniego wieczora i jej zniknięciu z kina, gdzie pracowała. Jak to zwykle bywało, policja chroniła wszelkich informacji. Największym źródłem byli znajomi i koledzy ze szkoły dziewczyny, którzy otrzymali wiadomość z krótkimi nagraniami z ataku.

Dziennikarze byli ostrożni z opisem wydarzeń, ale można było wyczytać między wierszami, że nagrania nie były dla wrażliwych widzów. Młodzi odbiorcy byli w najlepszym przypadku w szoku. Tak jak inni obywatele, Freyja chciała wiedzieć więcej. Nie dlatego, że chciała rozmyślać nad przemocą, ale była spragniona, by usłyszeć o losie dziewczyny i otrzymać wyjaśnienie, jaki w tym cel miał oprawca. Było to trochę na wyrost optymistyczne, ponieważ nie mogło być nic, co wyjaśniałoby albo usprawiedliwiłoby atak na tak młodą dziewczynę. „Czy to się wiąże z samą dziewczyną, która została zaatakowana?” Nie musiała tego dalej wyjaśniać.

„Tak”. Usłyszała, jak Huldar głęboko wciąga powietrze. „Prawdopodobnie nie muszę tłumaczyć, jak bardzo ta sprawa jest pilna. Miałabyś możliwość, żeby przyjść dzisiaj na komendę? Najlepiej jak najszybciej”.

Freyja nie chciała się od razu zgadzać, mimo że paliła ją ciekawość. Na małym, zaniedbanym stoliku kuchennym leżały książki do nauki i niezliczona ilość kartek z jej nieudanymi próbami rozwiązania działań matematycznych, które miała oddać jutro. Jeszcze długo przed tym telefonem zdała sobie sprawę, że mimo że liczyła i liczyła, rezultat był zawsze ten sam – miks liczb i znaków, które nie chciały do siebie pasować. Jej decyzja o przejściu na pół etatu w Domu Dziecka i zapisaniu się na zarządzanie okazała się kompletną porażką. Studia ani nie uleczyły jej z kryzysu egzystencjalnego, ani nie poprawiły jej życia w żaden sposób. Jeśli już to było tylko gorzej. „Mam dzisiaj wolne”.

„Wiem. Zadzwoń mi najpierw do Instytutu Ochrony Dzieci, żeby móc cię wypożyczyć, a oni skierowali mnie do Domu Dziecka. Twoja szefowa powiedziała mi, że jesteś w domu, ale że i tak mam zadzwonić. Weźmiesz w zamian później wolne”.

„Co?” Freyja uważała to raczej za dziwne. Obudziło to falę niezadowolenia, kiedy poprosiła o zmniejszenie jej etatu. Od tej pory próbowano robić jej pod górkę za to, że dopasowywała pracę do studiów, a nie na odwrót. „Powiedziała tak?”

„Tak. Po tym, jak zaoferowała mi różnych innych psychologów, których nie chciałem. Chciałem tylko ciebie”. Pośpiesznie dodał: „Do tego zadania, mam na myśli”.

W środku Freyji były się różne emocje. Cieszyła się, że Huldar wyróżnił ją ponad innymi współpracownikami w uszach swojej przełożonej, zasłużenie. A jednocześnie była zirytowana, że on dalej wydawał się za nią gonić, pomimo że przeszłość pokazała, że nie zmierzają w tym samym kierunku. Poznali się w codziennym życiu, spali razem i odnosili wspaniałe sukcesy, ale on zdecydował się wszystko to zakończyć, znikając o świcie. W tym momencie ich kontakty musiały się skończyć, wszystkie znaki na ziemi i niebie pokazywały, że lepiej im będzie bez siebie. Jednak Freyja nie miała tyle szczęścia, bo ich ścieżki splątywały się przez jej pracę w Domu Dziecka i jego w policji. Na początku było to naprawdę żenujące, ale w końcu ewoluowało do rangi bycia tylko denerwującym. Było coś nieznośnego w tym mężczyźnie. Zawsze wydawał się chętny odnowić starą znajomość, ale jednocześnie nie był w stanie oprzeć się pokusie spania z innymi kobietami, gdy tylko natychmiast nie chciała się rzucać na podłogę i rozpinąć guzików ubrań.

Huldar był problematycznym mężczyzną. Koniec i kropka. Najgorsze było to, że był taki przystojny na swój chaotyczny, męski sposób i jak dobry był w łóżku. Jednak te dwie rzeczy po prostu nie wystarczały. Huldar był złą osobowością w dobrym ciele. Niestety.

W tej chwili był jednak lepszym wyborem niż matematyka. „Co miałabym zrobić jakbym przyszła?”

„Pomóc mi przeprowadzić rozmowę z kilkoma nastoletnimi dziewczynami, które znały ofiarę. Szkoła uznała, że lepiej będzie, jak przyjdą tu, niż żebym ja spotkał je tam. Może to być źle odebrane. Wszyscy uczniowie wiedzą o zaginięciu, ale nigdy nie wiadomo, jak to by sobie wytłumaczyli. Rodzice zgodzili się pod warunkiem, że na miejscu będzie obecny przedstawiciel Instytutu Ochrony Dzieci, żeby zapewnić, że nie posuniemy się za daleko. To wątpliwe, jako że nie są podejrzane o nic nielegalnego. To praktycznie tylko formalność, ale nigdy nic nie wiadomo. Czułbym się lepiej, gdybym miał obok siebie kogoś, kto rozumie te dziewczyny lepiej niż ja. Nie mam nawet pojęcia, czy te same zasady tyczą się nastolatków, co małych dzieci. Czy pytania mogłyby mieć wpływ na ich wypowiedzi, a do tego nie może dojść. Im szybciej będziemy mieli cały obraz życia Stelli, tym lepiej. Wierzymy, że sprawca ją znał”.

„Czemu mówisz o niej w czasie przeszłym? Czy się odnalazła? Jest martwa?”

„Nie, jeszcze jej nie znaleziono”.

Freyja zauważyła, że nie odpowiedział na drugie pytanie. To nie wróżyło nic dobrego. „Mogę przyjechać za pół godziny”. Jak tylko wypowiedziała te słowa, jej wzrok padł na suczkę Molly, leżącą na kuchennej podłodze, obok miski z jedzeniem, której pilnowała z przyzwyczajenia. Jeśli w jakiś nieprawdopodobny sposób ktoś chciałby ukraść jej jedzenie, nie trzeba by było pytać, jak to się skończy, bo suczka była ogromna i budząca strach. Kiedy Freyja wychodziła z nią na spacer, widziała, jak właściciele małych piesków spotykają się i zatrzymują, by pogawędzić, podczas gdy ona była skazana na samotną wędrowkę. Większość ludzi, którzy widzieli ją z Molly, przechodzili na drugą stronę ulicy. Ten odpychający wygląd odpowiadał jej prawdziwemu właścicielowi, bratu Freyji – Baldurowi, dla którego pilnowała suczki, gdy on odsiadywał swój wyrok. Ten pies był jednym z minusów mieszkania u niego w mieszkaniu. Plusów było zdecydowanie więcej, a największym było, że miała dach nad głową i nie musiała spać na ławce w parku Hljomskalagardurinn. Zbliżał się już czas do końca odsiadki Baldura i wtedy będzie musiała znaleźć sobie własny kąt. Na szczęście do tego momentu zostało jeszcze kilka miesięcy.

Suczka zamknęła z powrotem oczy i odwróciła się nadąsana. Prawdopodobnie odczytała z tonu głosu, że ze spaceru nici. Znajome uczucie żalu ogarnęło Freyję. Był to nieodłączny element posiadania psa – uczucie, że człowiek mógłby się bardziej postarać. Chodzić częściej na spacer i dawać zwierzęciu lepsze jedzenie. To nieodłączny element

posiadania zwierzęcia, pomimo że jej kontakt z Molly nie należał do idealnych, to nie była jej obojętna. „Poza tym. Nie przyjadę szybciej niż za godzinę. Pasuje?”

- - -

Nastoletnie dziewczyny stanowiły kontrast dla komisariatu. Było ich pięć i każda podobna do siebie na tyle, że Freyja miała problem z zapamiętaniem ich imion. Długie, jasne włosy, duże, szeroko otwarte niebieskie oczy, otoczone zbyt dużą ilością maskary i nienaturalnie czarnymi brwiami. Aby jeszcze bardziej zmniejszyć różnice, dzięki którym można by je rozpoznać, wydawały się uzgadniać swój wybór odzieży – ciemne, zwężane spodnie, białe adidasy i pikowane kurtki w podobnych kolorach. Dłonie chowały w kieszeniach kurtek, a na ich chudych szyjach znajdowały się długie, podobne do siebie szaliki. Freyja wiedziała, że to ostatni rok, gdy są jeszcze uznawane w połowie za dzieci i próbują się upodobnić do reszty grupy. Jesienią rozpoczną naukę w liceum i odnajdą swój własny styl. Stelli odebrano ten etap rozwoju, jeśli Huldar miał rację co do losu dziewczyny. Skazana na zawsze pozostać w pamięci rodziców i przyjaciół jako nastolatka.

Freyja otrzymała krótki opis sprawy, jak tylko przyjechała. Nie wyjaśniał on wprawdzie nic ponad to, co pojawiło się już w Internecie, z jednym wyjątkiem - policja sądziła, że Stella jest martwa i że oprawca zabrał jej ciało ze sobą. Huldar ją poprosił, aby zatrzymała te informacje dla siebie i wystarczyło mu, że potwierdziła to skinieniem głowy. Już wcześniej pracowali razem w podobnych okolicznościach, więc wiedział, że można jej zaufać.

„Tak więc” powiedział Huldar po tym, jak Freyja i Guslaugur – jego młodszy współpracownik – usiedli każde po jednej z jego stron, a nastolatki zajęły miejsca naprzeciwko przy stole, siedząc ramię w ramię. Wydawało się, że ustawiły krzesła tak blisko siebie, jak było to tylko możliwe i jakby chciały najchętniej się skryć jedna za drugą.

Freyja spojrzała na Huldara. Wyglądał bardzo dobrze, dużo lepiej, niż kiedy widzieli się ostatnio. Worki pod oczami prawie całkiem zniknęły, był ładnie ogolony, a włosy miał dopiero co przycięte. Dodatkowo był w świetnej formie. Zaczęła myśleć o tym, jaka to wielka szkoda, że był takim idiotą. Freyja była zadowolona, że poświęciła czas, aby

przygotować się przed wyjściem po powrocie ze spaceru z Molly. Byłoby nie do zniesienia siedzieć obok niego, wiedząc, że wygląda lepiej, niż ona. Na ten moment punkty były wyrównane.

„Wszystkie otrzymałyście snapy wysłane z telefonu Stelli w wieczór, kiedy na nią napadnięto?”

Trzy kiwnęły głową, jedna odpowiedziała twierdząco, a inna podniosła rękę. Szybko jednak ją opuściła, kiedy się zorientowała, że się wyróżnia.

„Czyli wszystkie”. Huldar przesunął blok papieru i długopis w stronę Gudlaugura. „Mógłbyś wypunktować to, co będzie mówione?” Gudlaugur zgodził się i napisał coś na kartce. Huldar odwrócił się z powrotem do dziewczyn. „Które z was obejrzały te snapy?”

Tym razem nie odpowiedziały tak szybko. Rzuciły po sobie wzrokiem, albo zbyt nieśmiało, by odpowiedzieć, albo po to, by bezgłośnie ustalić jednakową odpowiedź.

„Byłoby dobrze, jakbyście odpowiedziały. Widziałyście je?” Huldar pochylił się nad stołem i uśmiechnął się niemrawo.

Ta, która siedziała pośrodku, zareagowała. „Tak. Ja.” Mimo że wydawała się najśmielsza spośród ich wszystkich, jej głos był prawie jak szept. Tak jakby przyznawała się do obejrzenia filmu pornograficznego.

Huldar, nie reagując na to wyznanie, spojrzał na resztę i do nich się skierował. „A wy? Tak czy nie?”

Wymamrotały potwierdzenia jedna za drugą. Ta, która odpowiedziała jako pierwsza, powróciła do głosu. „Nie wiedziałam, co to było. Stella często wysyłała snapy. Nie obejrzałabym tego, jak tylko bym wiedziała, co tam było”.

„Czyli obejrzałaś tylko tego, który nadszedł jako pierwszy?” Freyja знаła odpowiedź, podobnie jak Huldar i Gudlaugur. Przed tą rozmową powiedzieli jej, że wszystkie dziewczyny obejrzały każdego ze snapów. Jako że były to przyjaciółki Stelli, skontaktowano się z nimi od razu, podczas gdy w tym samym czasie próbowano skonfiskować telefony, na których owe snapy nie zostały jeszcze wyświetlone. Nie miało to żadnego sensu, ponieważ ta, która obejrzała to jako pierwsza, od razu zadzwoniła do innych i one również to obejrzały.

„Nie. Tak. To znaczy... Nie”. Dziewczyna opuściła wzrok i spojrzała na blat stołu. „Obejrzałam je wszystkie. Na początku myślałam, że to był żart i czekałam, aż na końcu nadejdzie coś śmiesznego. W końcu zorientowałam się, że to było na serio, ale nie mogłam przestać. Chciałam wiedzieć, jak to się skończy”.

„A wy? Ta sama historia?”

Cztery inne dziewczyny pokiwały głowami. Spojrzały się na dziewczynę, która siedziała na środku i według Freyji była przewodniczką grupy. Ze względu na to, jak niepewnie się czuła w tej roli, Freyja wyciągnęła wniosek, że to Stella była nią wcześniej. Było dość prawdopodobne, że Stella i ta dziewczyna były najlepszymi przyjaciółkami i że pozostałe brały to za oczywiste, że to ona będzie ich przewodniczką.

„Nie zrobiliście nic złego”. Huldar odchylił się z powrotem na krzesło. „Nie jesteście tutaj przez to, że obejrzałyście te filmiki. Zaprosiliśmy was tutaj w nadziei, że pomożecie nam znaleźć tę osobę, która je nagrała i zraniła waszą przyjaciółkę. Rozumiecie to, prawda?”

Ponownie jak w chórze kiwnęły głowami, a Huldar kontynuował. „Czy przychodzi wam na myśl ktoś, kto mógłby chcieć zrobić Stelli krzywdę? Tym razem jednomyślnie wszystkie pokręciły przecząco głowami. „Jesteście pewne? Może jakiś jej chłopak, o którym nie można nikomu mówić? Ktoś starszy może?”

„Ma chłopaka. Jest starszy. Z prawkiem i tak dalej”. Dziewczyna siedząca pośrodku ponownie zabrała głos. Pozostałe kolejny raz pokiwały głowami.

„Masz na myśli Horda? Chłopaka o imieniu Hordur Kristofersson?”

„Nie wiem. Ona nazywa go Hoddi. Miała mnie z nim zapoznać, nie widziałam go nigdy oprócz na zdjęciach. I był na nich tylko w połowie”. Dziewczyna lekko się skrzywiła. „Stella mówiła, że nie chciał żadnych zdjęć. Jest jakiś dziwny”. Otworzyła szeroko oczy. „Może to był on?”

„Nie. Hoddi nie jest podejrzany. Ale nie było jeszcze kogoś innego, kogoś starszego, niż on? Niekoniecznie jej chłopak, może po prostu jakiś mężczyzna, który się za nią uganiał? Wysyłał jej wiadomości lub coś w tym stylu?”

Pokręciły przecząco głowami.

„Czy Stella by wam powiedziała, jeśli coś takiego miałyby miejsce?”

Tym razem grupa się zawahała, wymieniając niepewne spojrzenia lub opuszczając wzrok w dół.

„Tak czy nie? Żadna z was nie była jej wierną przyjaciółką?”

„Tak, ja”. Dziewczyna siedząca pośrodku mówiąc to, wyprostowała się. Freyja była dumna, że jej przecucie się nie myliło. „Nigdy nie wspomniała o czymś takim. Wszystkie pilnowaliśmy, żeby nie akceptować zaproszeń na Facebooku od jakichś mężczyzn i tak dalej. Oni wszyscy są perwertami. Stella wiedziała o tym. Jeśli jakiś psychol za nią ganiał, powiedziała by mi o tym. Na pewno”.

„Jesteś pewna? Nie poznała cię przecież ze swoim chłopakiem. Czy jest możliwość, że ukrywała przed tobą coś więcej?” Głos Huldara był zimny.

Dziewczyna spojrzała na niego ostro i przez to dało się zobaczyć dorosłą wersję jej twarzy. „Chciała mnie poznać z chłopakiem. Po prostu dużo się działo ostatnio. Ona ciągle pracowała. W kinie”.

„W porządku”. Huldar uśmiechnął się. „Sprawdziłem laptopa Stelli”. Nastolatki wybałuszyły oczy i wydawało się, że na chwilę wstrzymały oddech. Zirytowanie zniknęło z twarzy dziewczyny siedzącej pośrodku, a na jej miejscu pojawiło się przerażenie. Freyja szturchnęła pod stołem udo Huldara na wypadek, gdyby nie zauważył zmiany na twarzach grupy. Doświadczenie wskazywało, że nie był szczególnie zdolny w odgadywaniu emocji u innych ludzi. „I jak myślicie, co tam znalazłem?”

Dziewczyny patrzyły się na niego szeroko otwartymi oczami, ale żadna nie odpowiedziała. Huldar ponownie się uśmiechnął. „Nic”. Napięte ramiona dziewczyn opadły. Huldar kontynuował. „W każdym razie nic ciekawego. Niedokończone wypracowania i zadania domowe. Duża ilość zdjęć, większość jej samych. Filmy, które ściągnęła nielegalnie i tak samo muzykę. Też to robicie?”

Zarumieniły się lekko, mamrocząc przecząco, każda po kolei.

„To dobrze”. Huldar rozejrzał się po grupie. „Patrząc na wasze reakcje, będę musiał lepiej sprawdzić laptopa. Mam wrażenie, że coś przegapiłem. „Dacie mi może jakąś wskazówkę czego mam szukać? Albo powiecie mi to od razu?”

Dziewczyny umilkły i były wyraźnie zaskoczone. Huldar wydawał się domyślić, że w ten sposób się nie otworzą i zmienił taktykę. Zadawał im przypadkowe pytania dotyczące Stelli – jaka była, czym się interesowała, co uważała za nudne, co robiła po szkole, o inne przyjaciółki, przyjaciół i znajomych i różne inne rzeczy związane z jej życiem. Stopniowo rozwiązywały się im języki.

Zdaniem Freyji nic znaczącego nie wynikało z tego, co powiedziały – Stella wydawała się niezbyt szczególną, ale popularną osobą, interesującą się muzyką popową, znanymi ludźmi, chłopakami, makijażem i modą. Im więcej przyjaciółki o niej mówiły, tym większe miała wrażenie, że Stella była raczej głupiutka. To był prawdopodobnie niesprawiedliwy osąd, ponieważ możliwe, że dziewczyna by rozkwitła z czasem i znalazłaby jakieś wartościowe hobby, kiedy dorośnie.

Kiedy opisy osobowości dziewczyny zaczynały brzmieć tak samo, Huldar przeszedł do pytania odnośnie tamtego weekendu i ich ostatniego kontaktu ze Stellą. Wyszło na jaw, że żadna z nich nie spotkała się z nią już po tym, jak pożegnały się w piątek po

szkole. Dziewczyna pośrodku rozmawiała z nią przez telefon i przez portale społecznościowe, ale Stella nie chciała się z nią spotkać, jako że musiała pracować w kinie w piątek wieczór, sobotę i niedzielę od popołudnia aż do wieczora. Wtedy właśnie dokonano ataku. Dziewczyna powiedziała również, że Stella była niezadowolona ze swoich włosów i dlatego nie chciała nigdzie wyjść w sobotę wieczorem. Żadna z tych informacji nie była w stanie naprowadzić policji na właściwy tor.

Po godzinie spędzonej w pokoju konferencyjnym Huldar zdecydował przerwać przesłuchanie. Dziewczyny wydawały się bardzo wdzięczne z tego powodu. Zapięły swoje kurtki i wkładając z powrotem ręce do kieszeni, wyszły szybkim krokiem. Huldar, Gudlaugur i Freyja podążali wzrokiem za nimi i obserwowali jak, po opuszczeniu budynku, zebrały się w grupce i pełne emocji dyskutowały. Rozejrzały się, jedna spojrzała w stronę budynku, a Freyja i Gudlaugur odskoczyli od okna, podczas gdy Huldar stał niewzruszony, pomachał jej i uśmiechnął się zimno.

Odwrócił się do nich. „No więc. Co myślicie? Co one ukrywają?”

Freyja pokręciła głową. „Nie mam pojęcia. Może starszego chłopaka. Musieliście rozważyć opcję, że może Stella się sprzedawała. To się zdarza, co na pewno wiecie. Z ich reakcji wynika, że to na pewno coś złego. Możliwe, że mi się tak po prostu wydaje, a w obliczu powagi całej sytuacji to jakaś drobnostka. Było jednak jeszcze coś innego, co mnie zszokowało”.

„Co takiego?” Huldar spojrzał na nią.

„Nie minęła nawet doba, od kiedy wiedzą, że coś strasznego spotkało ich przyjaciółkę. Jednak żadna z tak zwanych przyjaciółek Stelli nie nosiła śladów po płaczu. Nawet jednego czerwonego oka, opuchlizny czy podrażnienia od płaczu”.